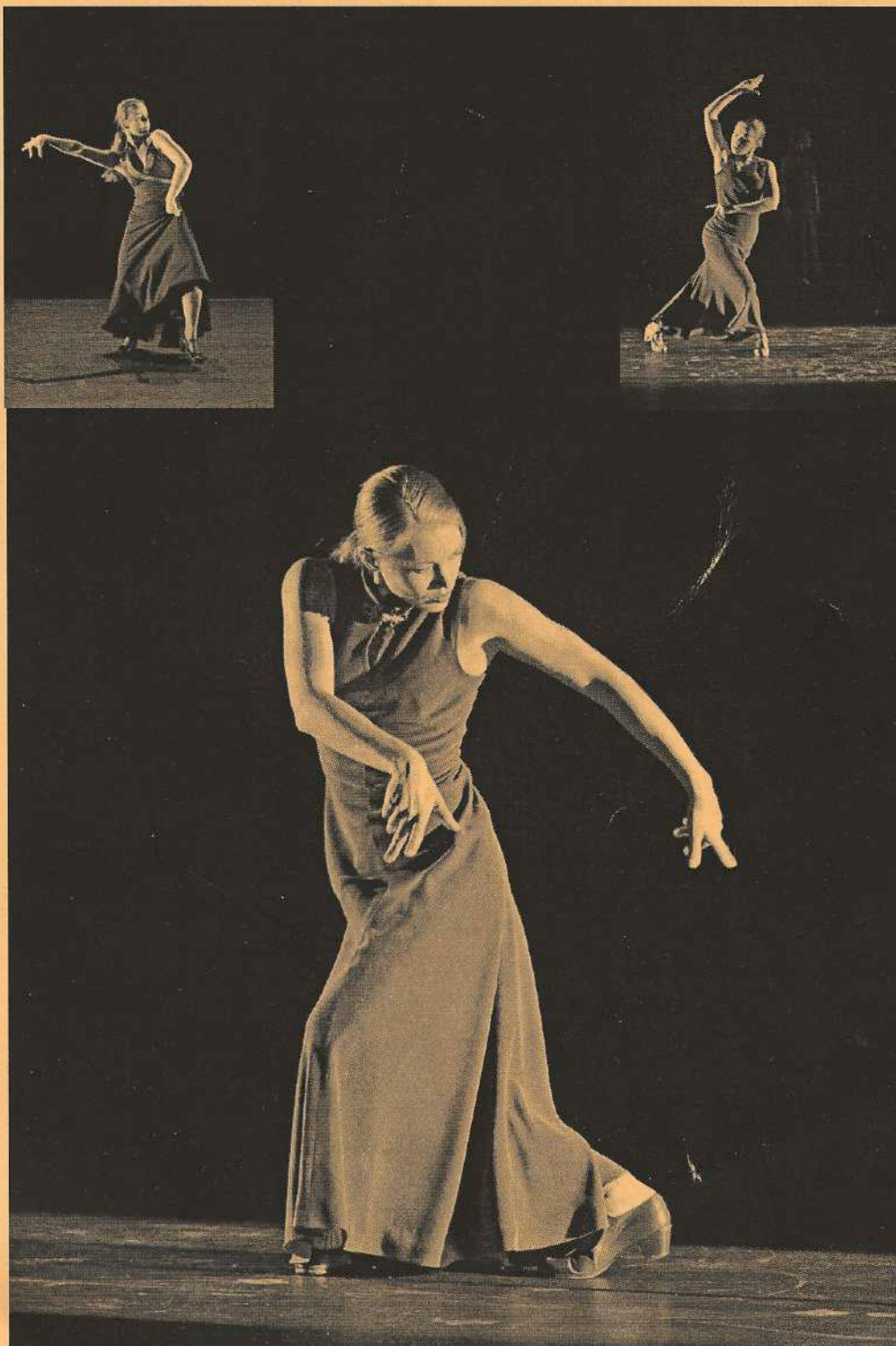

Letra

Helsingin Flamencoyhdistyksen jäsenlehti

2/2004

Kesä saapuu jälleen hurjaa vauhtia ja Letra sen mukana. Tänä keväänä työnjako on ollut hiukan erilainen kuin normaalisti – päätoimittajamme **Tommi Virtasen** kiireiden vuoksi on allekirjoittanut hoitanut myös päätoimittajan tehtäviä. Apunani on ollut joukko innokkaita kirjoittajia. Kiitokset teille kaikille. Toimitukselle on aina ilon hetki, kun joku tarjoaa juttuja aivan oma-aloitteisesti. Toki myös soittamme niiden perään, jos ei mitään kuulu...

Tällä kertaa tarjolla on tavallisten artikkeleiden lisäksi useampi Espanja-aiheinen juttu. Vaikka flamenco on monien mielestä kehityksessä kohti kansainvälisyyttä, sen juuret ovat ja pysyvät syvällä Espanjan maaperässä. Espanjan kulttuuri on edelleen tärkeä osa flamenco. Sen tuntemisen pitäisi olla jokaiselle flamencon harrastajalle tärkeää. Suomalaiselle espanjalainen kulttuuri tarjoaa loputtomasti pohtimista – espanjalaiset puhuvat eri tavalla (pitää taistella saadakseen edes puhevuoron), he kävelevät eri lailla jne. Miten tämä kaikki liittyy flamencoon? Kulttuuriseikat kytkeytyvät myös taiteeseen – espanjalainen tapa kävellä vaikuttaa suoraan tanssin liikekieleen, tapa puhua vaikuttaa lauluun ja esim. äänenmuodostukseen, tapa jolla espanjalainen nainen korostaa naisellisuuttaan näkyy myös flamencossa. Ymmärtääkseen laulun sanat ja opettajan käskyt ja kommentit pitäisi osata espanjan kieltä.

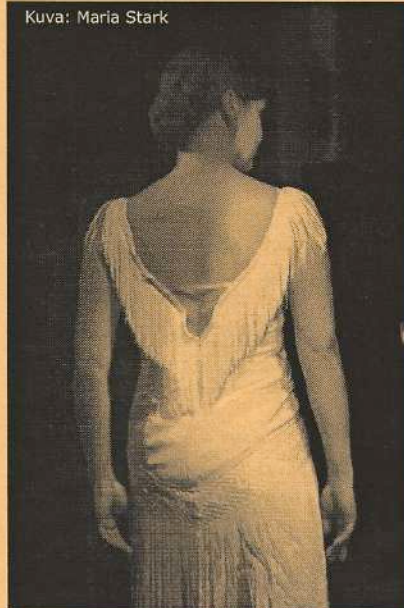
Moni asia selviää toki vuosien varrella itsestään, mutta ymmärtääkseen flamenco ja Espanjaa paremmin pitää myös lähteä hakemaan tietoa. Me suomalaiset joudumme oppimaan monet asiat tiedon kautta, koska kaikilla ei ole mahdollisuutta olla Espanjassa niin paljon että asiat pääsisivät imeytymään itsestään. Jokainen hakee tietoa omalla tavallaan – itse turvaudun mielelläni kirjoihin, joku hakeutuu elokuviin tai vaikkapa espanjan kielen tutkiskeluun. Tieto ja tuntemus auttaa eteenpäin myös itse tekemisessä. Tanssitunneilla ei aina ole aikaa kertoa kaikkea, eli jos todella haluaa tietää, tiedon hakuun pitää lähteä itse.

Toivottavasti Letraakin voi auttaa lukijoitaan tiedonhaun tiellä. Letran toimitus toivottaa kaikille oikein hyvää kesää!

Tove Djupsjöbacka

Päätoimittajalta.....	2
Sisällysluettelo.....	2
Hallituksen kuulumiset.....	3
Apokalyptiset ratsastajat.....	4
Pitkä flamencoilta: "El Veneno" ja Raúl Mannola.....	6
Graciaa ja draamaa: 7 canciones....	7
Kevään iloa ja haikeutta.....	8
Pohjoinen flamencokevät.....	9
In Memoriam.....	10
Noticias.....	11
Bienal tulee, oletko valmis.....	13
Pääsiäisen hurmio –	
Semana Santa Sevillassa.....	15
Minun Granadani.....	19
Kuusi viikkoa Madridissa –	
peruskoputuksista tajunnan	
räjäytykseen.....	20
Concurso Nacional de Arte	
Flamenco.....	22
Farruquito puhuttaa Espanjassa..	23
Flamenco Raumalla.....	24
Kirja-arvostelu: Flamenco!.....	26
Paco de Lucía -DVD:t.....	27
Calendario.....	28
Cabeza de Vaca y Top 5.....	30
Yhdistyksen hallitus.....	31

Kuva: Maria Stark

Erika Alajärvi 7 canciones -teoksessa

ILMOITUSHINNAT JA KOOT LETRASSA

1/1-sivu	170 e	155 x 247 mm
1/2-sivu	85 e	155 x 120 mm
1/4-sivu	42 e	155 x 60 mm
1/4-sivu	42 e	74 x 120 mm
1/8-sivu	21 e	74 x 60 mm

Letra Helsingin Flamencoyhdistys ry:n jäsenlehti

Päätoimittaja (vt):

Tove Djupsjöbacka,
Välskärinkatu 1 b A 23,
00260 HELSINKI,
p. 040 731 4304,
tove.djupsjobacka@helsinki.fi

Taitto: Tommi Virtanen,
Aurinkolahden puistotie 8 A 11,
00990 HELSINKI,
tommi.virtanen@pp7.inet.fi

Tätä lehteä toimittivat myös:

Erika Alajärvi
Ailin Bayaz
Arja Haapakorpi
Katri Jussila
Maria Kaase
Maija Lepistö
Kaari Martin
Leena Mikkola
Anna-Riikka Murtola
Anne Riikola
Anne K. Saarenpää
Samuli Työrinöja

Oikoluku: Juha Leino ja
Anne Lamberg-Laitinen

Kuvaajat:

Auli Kaartinen, solea@jippii.fi,
Mervi Neste, kuvien jälkikäsittely,
mervi.neste@sci.fi

Lehden taiton suunnittelu:

Mikko Keinonen ja Tommi Virtanen

Kannen kuvat: Sakari Viika

Kannen kuvissa: vasemmalta
oikealle: Erika Alajärvi, Annatuuli
Saine ja Anna Niinimäki
Paino: Yliopistopaino

ISSN 1456 7938

Jos kirjoitat Letraan:

Toimita jutut tai juttuehdotukset
sähköpostitse Tommi Virtaselle tai
Tove Djupsjöbackalle
liitetiedostona RTF-muodossa. Älä
laita juttuun MITÄÄN ylimääräisiä
muotoiluja (sisennyksiä,
lihavoitteja, tavutuksia tms.)
Lyhyet jutut voit kirjoittaa
sähköpostiviestinä tai toimittaa
postitse levykkeelle tai CD:lle
tallennettuna.

Festarisuunnittelua: mitä ja kenelle?

Tampereen flamencofestivaalin peruuttaminen kasaa odotuksia ensi helmikuussa järjestettävälle Helsingin Flamencofestivaalille. Hallitus on aloittanut suunnittelun jo keväällä, sillä erilaisten asioiden miettiminen, suunnittelu ja yhteennivominen on hidasta ja välillä takkuilevaakin puuhaa. Suunnittelun pohjaksi on tietysti otettu jäsenistön tarpeet ja odotukset, mikä vaikuttaa aika selkeältä lähtökohdalta. Tarkemmin pohdittuna yksinkertainen asia on kuitenkin mutkistunut.

Yhdistykseen kuuluu tällä hetkellä noin 300 jäsentä, joista osa on kuulunut yhdistykseen ihan sen perustamisesta lähtien. Näistä osa on ammattilaisia tai puoliammattilaisia, jotka tuntevat lajin niin läpikotaisin kuin vain Suomessa voi. Toisaalta viime aikoina yhdistykseen on liittynyt vasta vähän aikaa flamenco harrastaneita, mikä on tietysti hyvä asia yhdistyksen toiminnan kannalta sekä aktiivisten osallistujien määrän ja jäsenmaksujen lisääntymisenä. Jäsenistön valtaosan kiinnostuksen kohteena on tanssi, ja kitaristeja ja laulajia on vähemmistö.

Jäsenistön moninaisuudesta seuraa myös tarpeiden ja odotusten moninaisuus, sillä flamencotaiteeseen perehtymisen alkutaipaleella olevien ja ammattilaisten ja toisaalta flamencon eri taitojen harrastajien lähtökohdat ovat erilaiset. Melkeinpä kaiken nähneet ja kokeneet ammattilaiset ja edistyneetkin harrastajat odottavat opettajiksi huippuartisteja. Huippuartistien hinnoittelu on tietysti omaa luokkaansa, vaikka taidoista usein kannattaakin maksaa. Kalliit hinnat tarkoittavat sitä, että riskirajoilla mennään ja että kurssien täytyy tulla täyteen. Huippuartisteja ei kuitenkaan aina motivoi vähemmän edistyneiden harrastajien opettaminen.

Kasvava osuus jäsenistöstä on vasta vähän aikaa harrastaneita, joille soveltuisivat hyvin myös vähemmän tapetilla olevat ja vähemmän veloittavat opettajat. Ongelmaksi tulee asian yhdistäminen konsertteihin tai näytöksiin. Festivaaleilla vierailevat opettajat esiintyvät myös konserteissa ja näytöksissä, joihin odotetaan taas parasta mahdollista, mitä flamencotaide tarjoaa.

Periaatteena on myös muiden kuin tanssijoiden tarpeisiin vastaaminen, mutta laulajien ja kitaristien — toivottasti korjaantuva — vähäisyys on kinkkinen juttu taloudelliselta kannalta. Kurseille osallistujia pitäisi olla riittävästi, jotta kurssit eivät tuottaisi tappiota. Periaatteena on kuitenkin ollut se, että tässä joustetaan. Ilman kitaristeja ja laulajia ei ole flamencoakaan.

Hallitus leipoo festivaaliohjelmaa näiden ja muidenkin mielteiden pohjalta ja tekee parhaansa, että jokaiselle jäsenelle löytyisi mielekästä ja sopivaa ohjelmaa. Kaunista kesää kaikille!

Hallituksen puolesta
Arja Haapakorpi

Yhdistyksen kuulumisia

Helsingin Flamencoyhdistyksen kevätkuulat järjestettiin perinteiseen tyyliin peñalla perjantaina 28.5. Tarjolla oli tuttuun tapaan pientä syötävää ja juotavaa, lisäksi päästiin nauttimaan esityksistä ja tietysti pyörähtämään sevillanaksen tahdissa. Esiintyjien joukossa nähtiin **Erika Alajärven** oppilasryhmät, **Ailin Bayaz** säestäjinään **Calle Suomivuori** ja **Tove Djupsjöbacka**, sevillanaskuoro Toma O Deja sekä **Laura Laurila** ja **Jouni Meriläinen**.

Suomi-Espanja-seura kokosi yhteen joukon Espanjan-harrastajia España Sf! -tapahtumassa, joka järjestettiin Kulttuurikeskus Caisassa torstaina 27.5. Tapahtumassa esiteltiin joukko Espanjaan liittyviä järjestöjä, mm. Suomi-seura, Club español, Peña Taurina ja lastentarha Mi casita. Lisäksi jaettiin tietoa ja kokemuksia Espanjasta ja espanjalaisuudesta. Helsingin Flamencoyhdistys ry oli edustettuna tilaisuudessa ja jakoi flamencotietämyksen lisäksi tanssin iloa, esiintyjinä **Katja Savolainen** ja **Sonja Vottonen**. Esiintyjien joukossa nähtiin myös Taljanka-yhtye, ohjelmistossa mm. sevillanasta.

Tove Djupsjöbacka

Tampereen Flamencoviikko tältä kesältä peruttu!

VarjoFlamencoviikko kuitenkin kotimaisin voimin

Tampereen X Flamencoviikko tänä kesänä jouduttiin valitettavasti perumaan ennakkorahoitusvaikeuksien takia. Tilalle ollaan kuitenkin jo puuhaamassa varjofestareita ja ajankohtakin on sama, heinäkuun viimeisellä viikolla! Silloin järjestetään kurssuja ja konsertteja entiseen malliin — tosin ilman suuria kansainvälisiä tähtiä. Tarjolla on monipuolinen valikoima kurssuja ja workshoppeja kaikille flamencoharrastajille sekä ohjelmaa Telakalla sunnuntaista torstaihin, Hällässä perjantaina ja Klubilla lauantaina. Ohjelmaa päivitetään Tampereen flamencoyhdistyksen kotisivuille. Sieltä voi käydä katsomassa uusimmat kiinnitykset. Ilmoittautuminen kursseille on kesäkuussa ja Telakan illoissa esiintymisestä kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä **Sinikka Vainioon**.

Lisätietoja antavat **Tuuli Kurkipää** (puh. 050 5911 911, e-mail: tuuli.kurkipaa@tut.fi) ja **Sinikka Vainio** (puh. 040 5575 818, e-mail: sinivainio@kotiposti.net), sekä www.tampereenflamencoyhdistys.fi/varjoviikko/

Tommi Virtanen

Apokalyptiset ratsastajat

"Patsaat kaatuivat, kun suuri ovi paukahti auki." Neljän tanssijan kannat hakkasivat Savoyn lattiaa kuin tuomiopäivä koittaisi. Enrique Morenten hevimusiikilla vahvistettu flamenco maalasi maailmanlopun näyttämön Canelan 4 jinetes-teokseen. Yleisö oli jälleen hämmentynyt. Uusi teos "Sola" pyyhki pois "4 jinetesin" aiheuttaman ahdistuksen.

ANNE RIIKOLA

Tanssiryhmä Canelan tanssijat esiintyivät Savoy-teatterissa miltei täydelle salille. Yleisö oli tullut katsomaan Canelan tanssia, sekä kuuntelemaan kitaristi **Raul Mannolaa** ja laulaja **Antonio "El Veneno" Porcunaa**. Ensimmäisen puoliajan päätti tanssiteos "4 jinetes", jonka oli räätälöinyt neljälle tanssijalle itse **Israel Galván**. Teos kantaesitettiin Helsingissä syksyllä 2002.

"4 jinetes", eli suomalaisittain neljä ratsumiestä, löytyvät Raamatusta, Johanneksen ilmestyskirjan 6. luvun, tekstistä. Israel Galván on onnistunut tekstin pohjalta luomaan mielenkiintoisen tanssiteoksen. Suuren vaikutuksen tekee myös teokseen valittu musiikki, **Enrique Morenten** ja Lagartija Nickin "Omega", mikä on jo itsessään pysäyttävä musiikkielämys. Morenten laulamat **Federico García Lorcan** tekstit tuovat teokseen vahvan näkökulman. Yhdessä nämä kolme elementtiä herättivät minussa ajatuksia ja tunteita. Sota ja vallankäyttö, kuolema ja epäoikeudenmukaisuus ovat läsnä molemmissa teksteissä. Kirjoitusten ajankohta on eri, mutta sanoma samankaltainen.

Näin teoksen jo kolmatta kertaa. Jälleen oloni oli hämmentynyt esityksen jälkeen. Keskusteltuani ihmisten kanssa konsertin jälkeen huomasin, ettei monikaan tuntenut neljän ratsumiehen tarinaa, saatikka Galvánin omaperäistä tyyliä tehdä flamenco. Israel Galván tunnetaan teoksista, jotka hämmäntävät

La noche del flamenco. Canela: 4 Jinetes, kor. Israel Galván, tanssi Erika Alajärvi, Anna Niinimäki, Annatuuli Saine ja Milena Urmas. Sola, kor. Rafaela Carrasco, tanssi Erika Alajärvi, Anna Niinimäki ja Annatuuli Saine. Savoy-teatteri 16.4.2004.

Kuva: Sakari Vilka

Anna Pérezin puvustus ihastutti Canelan uudessa "Sola"-teoksessa. Kuvassa Erika Alajärvi.

ja jakavat mielipiteitä. "4 jinetes" on koreografialtaan hyvin epäflamenco-mainen teos. Mielestäni sitä ei pidä tarkastellakaan flamencon, vaan flamencon keinoin toteutettuna tanssiteoksena. Pohdin teoksen taustaa tarkastellen Raamatun eksegeettistä tulkintaa Ilmestyskirjan neljästä ratsumiehestä. Galván tuskin on yrittänyt kuvata neljää ratsumiestä niin kuin ne Raamatussa kuvaillaan. Kun Galván teki tätä teosta Canelan tanssijoille, syyskuun 11. päivän tapahtumat olivat koko läntisen maailman mielessä.

*Como la noche es interminable
cuando se apoya en los enfermos
si cada aldea tuviera una sirena
mi corazón tendria
la forma de un zapato*

*Jos kaikissa kylissä olisi sumusireeni,
minun sydämeni olisi kengän muotoinen.
Mutta yö on päättymätön kun se nojaa
sairaisiin
ja on laivoja jotka tahtovat tulla
nähdyiksi että voisivat
upota rauhassa.*

Yrtit.
Minä katkaisen oikean käteni.
Odota.
Yrtit.
Toinen hansikkaani on elohopeaa ja
toinen silkkiä.
Odota.
!Yrtit!
Älä nyyhkytä. Vaiti, ettei meitä kuulla.
Odota.
!Yrtit!
Patsaat kaatuivat
kun suuri ovi paukahti auki.
!Yrtit!

Otteet: Federico García Lorca! Kuu
ja hyönteisten panoraama
Suomennos: Matti Rossi

Kuuden sinetin näyt (Ilm 6), johon neljän ratsumiehen kuvailut kuuluvat, julistavat siitä ajasta, mitä pahaa tulee tapahtumaan ennen lopun alkua. Nämä apokalyptiset ratsastajat muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, ja ne on kuvattu omin selkein tuntomerkein. Ratsujen värit, varusteet ja tunnuskuvat paljastavat kunkin ratsastajan

merkityksen. Kaikki ratsumiehet ovat saaneet käskynsä Jumalalta, ja heidät lähetetään ihmisten keskuuteen ilmentämään tulevia pahoja aikoja. Taiteessa kaikki neljä, myös ensimmäinen ratsu, ovat yleensä aina kuvattu pelottaviksi hahmoiksi.

Canelan tanssijat ovat sonnustautuneet erittäin arkisiin asuihin. Ainoastaan vaatteiden värimaailma sivuaa Ilm 6:1–8 kuvailua. Lavasteetkin ovat poikkeukselliset. Niitä ei ole, vaan näyttämö on riisuttu aivan paljaaksi ja koko sali on valaistu. Savukone on ahkerassa käytössä. Salissa oleva valo luo yleisölle hieman epämukavan olon. Galván on mitä ilmeisimmin halunnut luoda mahdollisimman karun ja kylmän ympäristön, mutta ratkaisu ei ole kovin onnistunut. Se enemmänkin häiritsee katsojan keskittymistä, eikä tue tanssia yleisön näkökulmasta.

Ilm 6:2

"Ja siinä samassa näin valkoisen hevosen, ja sillä, joka istui hevosen selässä, oli jousi. Hänelle annettiin seppele, ja seppelöitynä voittajana hän lähti uusia voittoja kohti".

Valkoisella hevosella ratsastavaa on tulkittu kansojen historiaa hallitsevaksi pyrkimykseksi laajentua ja voittaa. Se on myös toisen maailmansodan aikana tulkittu imperialismiksi haalien koko ajan uusia valloituksia. Se voidaan myös tulkita kansojen toivoksi onnistua tulevissa sodissa ja vastoinikäymisissä. **Anna Niinimäen** rooli kuvaa ymmärtääkseni toivoa. Hänen tanssinsa on selkeää ja teknisesti erittäin taitavaa, mutta sanoma jäi minulle hieman vajaaksi. En näe Niinimäen kasvoilla toivoa, en ahdistusta. Esiintymisasun valkoinen väri on osuva, mutta tavallinen paita ja pellavahousut kuuluisivat mielestäni arkikäyttöön, vaikka haluttaisiinkin kuvata neljän ratsumiehen sanomaa tässä päivässä.

Ilm 6:4

"Nyt tuli esiin toinen, tulipunainen hevonen. Sille, joka istui hevosen selässä, annettiin valta riistää rauha maan päältä ja panna ihmiset tappamaan toisiaan. Hänelle annettiin iso miekka".

Toisen ratsumiehen sanoma on hyvin selkeä. Sillä kuvataan sotaa. On myös

tulkittu, että ensimmäinen ja toinen ratsastaja kuuluvat ikään kuin yhteen. Historian tapahtumat tukevat tätä tulkintaa. Punaisella hevosellaan ratsastava kuvaa militarismia kaikissa muodoissaan. **Erika Alajärvi** onnistuu roolissaan todella uskottavasti. Vahva tanssi, jopa aggressiivinen ilmaisu saavat kylmät väreet kulkemaan ruumiissani. Alajärven asu on onnistuneempi, tosin vahvatkin liikelinjat jäävät suuren takin peittoon. Erika Alajärvi on viimeistään viime vuosien aikana onnistunut vahvalla työpanoksellaan ja taidoillaan nostamaan itsensä suomalaisen flamencon huipulle.

Ilm 6:5

"Siinä samassa näin mustan hevosen, ja sillä, joka istui hevosen selässä, oli kädessään vaaka. Minä kuulin äänen, joka tuntui olevan noiden neljän olennon keskeltä, ja se sanoi: "Mitta vehnää denaarilla, ohraa kolme mittaa. Öljyn ja viiniin älä koske".

Kolmas ratsastaja kuvaa nälänhätää ja köyhyyttä, sitä minkä sota saa aina aikaan. Se kuvaa myös yhteiskunnallista epäoikeudenmukaisuutta ja eriarvoisuutta sotien keskellä. **Annatuuli Sainen** nykytanssitausta heijastuu vahvasti flamencoon, ja liikekielen erilaisuus korostuu muuhun ryhmään nähden. Tässä teoksessa se ei haittaa. Sainen ilmaisu on vahvaa. Hänen pitää näyttää nälkäiseltä, sairaalta ja köyhältä. Siinä hän onnistuu hyvin. Tässäkin kohtaa olisin miettinyt puvustusta uudelleen. Paita-housuyhdistelmä ei sovi, vaan vie tehoa muuten niin vahvasta tulkinnasta.

Ilm 6:8

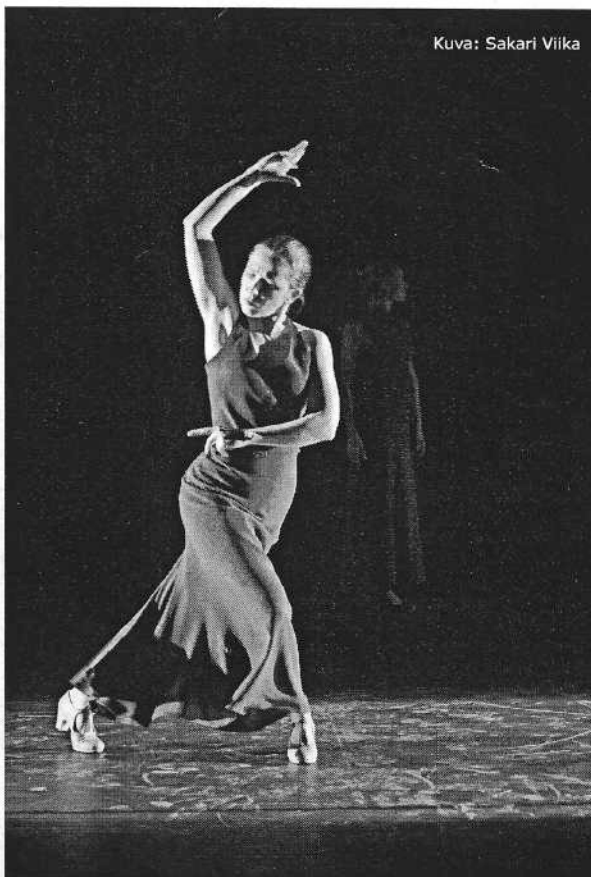
"Siinä samassa näin tuhkanharmaan hevosen. Se joka istui hevosen selässä, oli nimeltään Kuolema, ja sen jäljessä tuli Tuonela. Ratsastajille annettiin valta neljälteen osaan maata, ne saivat tappaa miekalla, nälällä ja rutolla ja jättää loput villipetojen kynsiin".

Neljannen sinetin näky kuvaa itse asiassa kahta ratsastajaa, Kuolemaa ja Tuonelaa. Ratsuja on kuitenkin vain yksi. Tuonelaa on kuvattu Kuoleman avustajaksi. Heille annetaan valta suureen joukkokuolemaan. Kuolema on itse asiassa edeltäjiensä summa. **Milena Urmas** on tullut teokseen myöhemmin **Soili Moilasen** jäätyä äitiyslomalle. Urmas oli omaksunut roolinsa hyvin. Katse oli tappavan kylmä ja asu ehdottomasti sopivin ja tyylikkään koko ryhmästä. Tanssiin olisin toivonut hieman enemmän voimaa. Käsiliinjojen vahvistamisella ja tarkentamisella tanssiin olisi saanut enemmän kovuutta ja päättäväisyyttä.

"4 jinetes" on vaativa teos, jonka esittämisessä Canela onnistui hyvin. Savoyssa nähty esitys oli kypsytynyt edellisistä näkemistäni kerroista. Vain muutammat voimakkaat ryhmäkoputukset puuroutuivat. Galván ei ole ainoa, joka tuo neljä ratsumiestä taiteeseensa. Ratsumiehistä on otettu aiheita myös tämän päivän yhteiskuntakriittiseen kirjallisuuteenkin. Aihe on ollut ja tulee aina olemaan ajankohtainen. Valitettavasti.

Anna Niinimäen viimeistellyt linjat ja musikaalisuus ihastuttivat.

Kuva: Sakari Vilka

Sola helli katsojaa

Välialalle tultaessa olo oli kuitenkin väsynyt raskaan ohjelmiston takia. Kun toinen puoliaika alkoi, Canelan uusi teos "Sola" oli täydellinen vastakohta edelliselle tunnelmalle. Kaunis musiikki, upea koreografia, taidokas tanssi ja viimeiseen asti mietitty puvustus heli katsojaa. **Anna Pérezin** suunnittelemat asut ihastuttivat katsojia, ja sopivat täydellisesti tanssijoille ja teoksen luonteeseen. Sola on hyvä esimerkki siitä, miten tärkeää asuvalinta on. Onnistunut puvustus täydentää teoksen ja liikekielen. Toisaalta koreinkaan asu ei pelasta, jos tanssi ei ole kunnossa.

Teoksen musiikki oli tehty nimenomaan tätä teosta varten. Säveltäjät **Pablo Suárez** ja **Jesús Torres** mitä ilmeisimmin tuntevat **Rafaela Carrascon** hyvin. Liikekieli ja musiikki

olivat yhtä, ne kuuluivat saumattomasti yhteen.

Annatuuli Sainen taidot pääsivät paremmin oikeuksiinsa kuin edellisissä Canelan tuotannoissa. Hänen tanssiaan oli ilo katsella. Erityisesti mieleeni jäi sulava käsien käyttö. Tässäkin teoksessa Erika Alajärven ilmaisu miellytti. Tärkeä osa tanssijan ammattitaitoa on omaksua koreografin haluama tyyli, vaikka oma henkilökohtainen liikekieli siitä poikkeaisikin. Alajärvi oli omaksunut Carrascon tyylin erinomaisesti. Anna Niinimäen viimeistellyt linjat ja musikaalisuus ihastuttivat. Niinimäen kokemus ja rauhallisuus huokui hänen tanssistaan. Kokonaisuudessaan ajoitukset ja lavalletulot olivat erittäin taidokkaasti toteutettuja. Erityisesti ryhmäkohtausten samanaikaisuus sävytti. Huomaa, että Canelan tanssijat ovat

tehneet lujasti töitä yhdessä. Varmuutta ja yhtenäisyyttä on tullut lisää verrattuna heidän edellisiin teoksiinsa.

Teos solji eteenpäin ja loppui liian aikaisin. Toivon näkeväni Solan uudestaan, sillä siinä on paljon sellaista, mitä uuden suunnan flamencossa ihailen. Selkeyttä, vahvuutta ja tyylikästä kauneutta.

Lähteet:

Pyhä Raamattu. 1992. Länsi-Savo Oy. Mikkeli.

Nikolainen. Aimo T. 1988. Johanneksen ilmestys. Gummerus. Jyväskylä.

Kirjoittaja on flamencotanssija ja teologian opiskelija.

Pitkä flamencoilta

Antonio Porcuna "El Veneno" & Raul Mannola Savoy-teatterissa 16.04.2004

SAMULI TYÖRINOJA

Raul Mannolaa on kiittäminen monista urotoista. Erityisesti hän ollut esikuvana monelle aloittelevalla kitaristille. Onkin loistavaa sekä rohkaisevaa nähdä, että päättäväsyydellä ja kovalla työllä hän on päässyt näinkin korkealle. Monia kilpailuja voittanut **Antonio Porcunaa** on varmasti upea säestäjä.

Itse "La Noche del Flamenco" oli valitettavasti monin puolin mielestäni epäonnistunut. Ensinnäkään tanssiryhmä Canelan osuus ei sopinut ollenkaan yhteen Mannolan ja El Venenon flamenco puron kanssa. Äänentoisto oli heikkoa kuten niin usein ennenkin. Yksi vaikeus lisää kitaristille, kun täytyy kesken soleaa antaa merkkejä äänimiehelle! Raul hoiti homman kyllä tyylikkäästi. Mutta mikä pahinta, ilta oli aivan liian pitkä. Ensimmäisen puolitoistatuntisen jälkeen poistuinkin useita tuskastuneita kasvoja. Flamenco on sen verran rankka taiteenlaji, että teatterispektaakkelin ihanteellinen kesto on kolmesta vartista tuntiin ja vartiin.

El Veneno lauloi tyylikkäästi koko

illan. Hänen laulustaan kuulee, että hän tuntee perinteen perinpohjin. Hänen äänensä ei välttämättä ole korvalle miellyttävintä laatua, mutta taitavasti hän sitä käyttää. Erityisesti pidin hänen fandangoistaan, jotka olivat todella hienoja.

Raul Mannola on kehittänyt soittoaan huomattavasti viime näkemästä. Oikean käden rytmissä ja

rasgueadot ovat tuoneet lisää *soniquetea* ja mielenkiintoa hänen säestyskseen. Soolo-osuuden bulería tuntui vähän hassulta, sosiaalista yhteyttä vaativa palo kun on. Harmonisesti Raul kulkee vielä aika perinteisiä latuja, siihen kaipaisin pientä riitaväriä lisää. *Falsetat* olivat kyllä suurelta osin pirun tyylikkäästi. Suuri kiitos ja kumarrus!

Kuva: Auli Kaartinen

Graciaa ja draamaa

7 canciones Sibelius-Akatemian Feeniks-klubilla

TOVE DJUPSJÖBACKA

Oli aika, jolloin klassinen musiikki ja tanssi olivat paljon lähempänä flamencoperinnettä kuin nykyään. Oli aika jolloin oli luonnollista tehdä flamencokoreografioita myös klassiseen musiikkiin. Espanjalaisen klassisen musiikin saralla erityisen suosittu säveltäjä on **Manuel de Falla**, joka oli myös innokas flamencon tukija. Klassisen musiikin käyttö on kuulunut lähinnä clásico español -perinteeseen eikä flamenco, ja suomalaisessa flamenconssa se on ollut harvinaisuus. Tosin muistan **Anna Niinimäen** tanssineen de Fallan *El amor brujo* -teosta orkesterin säestyksellä vuonna 1999.

Klassisen musiikin käyttö flamenconssa on harvinaista mutta haastavaa. Haastavinta on rytmikan käsittely – klassiselle muusikolle compás

lienee tuntematon käsite, sen sijaan soittoon tai lauluun otetaan usein rytmisiä vapauksia. **Erika Alajärven** koreografiassa Manuel de Fallan laulusarjaan "Siete canciones españolas" rytmi olikin heikoin lenkki. Flamencorytmejä tuntuu miltei mahdottomalta yhdistää moiseen musiikkiin, eikä niille aina tunnu löytyvän tilaakaan. Musiikki on ikään kuin täyteen kirjoitettu jo itsessään, ja rytmit tuntuvat päälleliimatuilta. Sen sijaan tanssi toi kyseiseen esitykseen runsaan annoksen *graciaa* sekä voimaa. Alajärven vartalonkäyttö on vaikuttavaa – liikkeet eivät aina ole kovin erikoisia, mutta ne täytetään voimalla sormenpäihin asti. Henkilökohtainen suosikkini oli kolmas laulu "Asturiana", jonka Alajärvi tanssi kokonaan selin menettämättä silti voimakasta ilmaisuja. Kuinka moni onnistuisi vastaavassa?

7 canciones Sibelius-Akatemian Feeniks-klubilla Helsingissä 1.4.2004.
Musiikki Manuel de Falla, koreografia ja tanssi Erika Alajärvi, laulu Ulla Paakkunainen, piano Marko Hilpo.

Laulusarjan pitäminen kokonaisuutena onnistui myös hyvin, keskittyminen kantoi hyvin laulusta toiseen.

Laulusarjan esittää useimmiten mezzosopraano, mutta **Ulla Paakkunainen** suoritui kevyehkällä sopraanollaan hyvin dramaattisesta tehtävästään. Myös nuori pianotaituri **Marko Hilpo** hoiti tonttinsa kunnialla. Flamencokuuntelijalle kaksi viimeistä laulua, nana ja polo, lienevät kiinnostavimmat – ne pohjautuvat nimenomaan andalusialaiseen kansanperinteeseen.

Ensi-iltajännityksestä huolimatta esitys oli kokonaisuutena onnistunut, ja toivottavasti siitä saadaan lisäesityksiä mahdollisimman pian. Formaattihan on varsin kätevä, sillä esitys sopii hyvin minne tahansa, mistä löytyy piano. Sibelius-Akatemian Feeniks-klubi oli esitystilana mukava ja sopivan intiimi, mutta balanssiongelmat häiritsivät hiukan. Kovat koputukset peittivät välillä akustisen musiikin lähes täysin, eikä lattian soundikaan ollut parhaimmasta päästä. Feeniks-klubi on muuten piristävä uutuuksien Helsingin musiikki- ja tanssitalon joukossa. Ehkä tulevaisuudessa saamme klubille lisää flamencoesityksiä?

Erityismaininta pitää vielä antaa **Anna Pérezin** Alajärvelle suunnittelelleen mahdottoman upealle puvulle – 1920-luvun henkeä oleva valkoinen mekko on kauneimpia flamencopukuja, joita olen viime aikoina nähnyt.

Manuel de Falla (1876–1946)

Espanjalainen säveltäjä, joka käytti usein kotimaansa kansanmusiikkia sävellyksissään. Syntyi Cádizissa, asui useamman vuoden Pariisissa, muutti Argentiinaan vuonna 1939, ja kuoli siellä. Hänen tärkeimpiä teoksiaan ovat ooppera "La vida breve", baletit "El sombrero de tres picos" ja "El amor brujo" (Noiduttu rakkaus). Laulusäveltäjänä tunnetuin teos on laulusarja "Siete canciones españolas". Muita tunnettuja lauluja ovat "Tus ojillos negros", "Soneto a Córdoba" sekä "Trois mélodies" Théophile Gautierin teksteihin. De Falla oli myös suuri flamencon ystävä, ja hän oli ystävänä **Federico García Lorcan** kanssa vahvimpia taustavoimia ensimmäisen Cante jondo -kilpailun järjestämisessä v. 1922. De Fallan teoksia, lähinnä "El amor brujoa", esittävät myös flamencolaulajat, esim. **Carmen Linares** ja **Ginesa Ortega**.

Siete canciones españolas (1914–15)

Sarjaan kuuluvat seuraavat laulut: 1. El paño moruno 2. Seguidilla murciana 3. Asturiana 4. Jota 5. Nana 6. Canción 7. Polo. Kaikki pohjautuvat vahvasti mutta vapaasti kansanlauluperinteeseen – kaksi viimeistä ovat Andalusian cante jondo -perinteen innoittamia, kaksi ensimmäistä perustuvat murcialaiseen musiikkiin.

Lähde: Cockburn-Stokes-Johnson: The Spanish Song Companion (Gollacz 1992)

Kevään iloa ja haikeutta

AILIN BAYAZ

Leijuuko kevätjuhlissa ja valmistujaisissa aina nostalgia vai kuvittelenko vain? Mitä muka kaipaan? Sitä tunnetta kun kaikki häämötti edessä? Suvivirttä ei voi yksin syyttää haikeudesta. Flamencollakin on osansa. Sillä on niin ihmeen varma ote. Kuin ovet olisivat jatkuvasti auki ja sisään tulisi milloin mistäkin.

Aleksanterin teatteri täyttyi ilosta, viehkeydestä, haaveista ja kaipuusta. Puolentoistatunnin mittainen täyteläinen teos alkoi erityislahjakkaiden lasten sevillanaksella. Tyttöjen kauniita ilmavia käsiä ja ryhdikkään pojan tanssia rytmitti **Antonia de Córdoba** laulu, **Ramón Maronierin** kitara, ja **Karo Sampelan** cajón. Ramón säesti laulua ja soitti tapansa mukaan tunteella ja taitavasti. Karon säestys oli juuri sopivaa, ei liikaa eikä liian vähän. Antonian kasvot olivat minulle uudet, ihastuin häneen samantien. Artikuloiva laulu *melismoineen* oli niin persoonallista, ettei tiedä keheen vertaisi. Ehkä äänessä on samaa kuivuutta ja lohtua kuin **Carmen Linaresilla**, tosin siinä on myös jotain kutsuvaa. Vielä seuraavana aamunakaan en laittanut musiikkia soimaan kotona.

Emilia Ahon oppilaat tanssivat alegriaksen **Miguel Povedan** musiikkiin (jatko 2) ja tangoksen **Remedios Amayan** musiikkiin (jatko 1). Alegrias liikkui sulavana muodostelmana, liikekieli oli ilmavaa ja tytöt viehkeitä. Jäin kuitenkin kaipaamaan hieman ytyä. Tangos liikkui myös kauniisti ja elämä välittyi ainakin eturivin tanssijoilta yleisöön asti. Parasta oli, että oppilailla oli selvästi hauskaa, kukaan ei näyttänyt kärsivältä.

Erika Alajärven jatko 3 -oppilaat tanssivat guajiraksen punaisissa. Liikkeissä oli pehmeyttä ja terävyyttä juuri sopivasti. Koko ryhmä esiintyi hienosti eikä aire laskenut kertaakaan.

7-vuotias **Heidi Loikala** tanssi alegrias-soolon, jossa oli soniquetea. Muutaman kerran koputukset osuivat

Tanssikoulu Blue Flamencon kevätnäytös, Fiesta de Primavera, Aleksanterin teatterissa 30.5. Esiintyjinä Blue Flamencon oppilaat ja opettajat sekä Antonia de Córdoba, laulu; Ramón Maronier, kitara; Karo Sampela, cajón.

kohdalleen juuri eikä melkein, mitä ei aina tapahdu edes isompien ihmisten numeroissa. Käsivarret liikkuvat kauniisti musiikissa, valtavan salin voi näköjään täyttää ihan pienikin ihminen!

Katja Lundénin edistyneet oppilaat tanssivat alegriaksen, joista mieleeni jäi taputukset ja hauskat rematet. Loppuosuus oli kivasti suunniteltu, tytöt tanssivat eri aikaan sikin sokin ja ikäänkuin spontaanisti. Koreografia oli hieno, ja sitä tulkitsti erityisen hyvin **Maura Martin**, joka oli viehkeä ja naisellinen mutta myös sopivan tomera. Ryhmän ainoalla miehellä **Riku Lumiarolla** on presenssiä, jotain hankalasti määriteltävää jännevyyttä ja intensiteettiä. Koko ryhmällä piruetit olivat siistejä ja liikkeet pysähtyivät kohdalleen, iloinen asenne välittyi yleisöön asti. Katjan keskitason oppilaat tanssivat soleá por buleriaksen hienoissa tummissa huivipuvuissa. Kauniita ryhtejä ja intensiivisiä asentoja jo keskitason oppilailla, **Heta Forsströmille** erityismaininta ylväydestä.

Ohjelmassa oli vaihtelua ja harvinaisempiakin flamencon lajeja. Vastaavaa pukujuhlaa en ole ennen nähnyt muualla kuin Alhambran teatterissa Compañía Andalusian keikalla. Tekisi mieli kokeilla jokaista hametta. Mystistä punaista, viileää sinistä ja kohtalosta tietoista mustaa vaihdellen saatiin yleisö valppaaksi ja erotettiin esitys toisesta. Ne jäivätkin mieleen erillisinä kokonaisuuksina.

Mustalla taustalla lattian poikki kulkeva valokaista sopi **Estrella Morenten** Calle del Aire -biisiin. **Anja Loikalan** kehitysvammaisten oppilaiden esitys ”tiestä, jolla talvi-, kevät-, kesä-, syksy-, ja myrskytuulikohtaavat” oli illan visuaalinen kohokohta. Yksi oli puettu valkoisiin, toinen pastelliin, ja kolmas räikeisiin, ja huivikin liikkui hurjasti. Yhdessä musiikki, koreografia,

näyttämösovitus ja lasten tulkinta oli taideteos jonka näkisin mielellään uudestaan ja uudestaan, jokaista elementtiä erikseen tarkkaillen. Syvyyttä löytyisi.

Antonian, Ramónin ja Karon tientos-tangoksesta annan *letran* puhua puolestani:

”Si te despierta un viento frio
son los suspiros mios
que a medianoche te llaman”
”Jos sinut herättää kylmä tuuli
ne ovat minun huokaukseni
jotka kutsuvat sinua keskiyönä”
(suom. TD)

Opettajat Katja Lundén ja Emilia Aho tanssivat buleriaksen **El Pelen** musiikkiin. Näin heidän esiintyvän ensimmäistä kertaa ja odotan jo seuraavaa. Molemmilla on vahva tekniikka, tarkat liikkeet ja tiukat piruetit. Emilian tyylikkyys ja plastisuus sopii yhteen Katjan temperamentin ja ilmeikkyyden kanssa. Ilmaisu oli bulerikselle ominaista, samalla sisään- ja ulospäinsuuntautunutta. Tanssijoiden välinen kommunikaatio ei ehkä ollut vahvin puoli, ja koputuksista jäi vähän hektinen kaiku, toisaalta kiivaus juuri teki tämän teoksen. Katjan koreografiassa oli sopivasti uutta ja vanhaa sekaisin, ja andalusialainen henki puhalsi läpi. Mikä ihanampaa kuin katsoa liikkeitä, joita ei tunnista mistään, ja nekin jotka tunnistaa, on puettu uuteen asuun. Ja rytmit kyllä tunnistin ihollani ja koko kropassani päästä varpaisiin.

Tulisen buleriaksen jälkeen oli lasten vuoro. Illan pienimmät esiintyjät, 5—7 -vuotiaat **Lotta Lanton** oppilaat tanssivat hienosti. Fandangon tanssivat kehitysvammaisista erityislahjakkaita **Saimi Heiskanen** ja **Valtteri Poitsalo**. Heidän vilpöntö ja rehellistä ilmaisuaan oli antoisaa tulkita – mikä sen

flamencooppaa. Naisen ja miehen tanssissa yhdessä flamenco aistii yleensä rakkauden ikävän kääntöpuolen. Tämä fandangos oli lempeyttä ja aitoa välittämistä, opittavaa ja mietittävää monelle.

Milena Urmäs tanssi alegriaksen **Jose Mercén** musiikkiin ja oli illan haaveilija. Liikekieli oli niin sulavaa ja letroihin osuvaa (me acariciaba, yo la acaricié...), että näin ilmiselvästi naisen nautiskelemissa vuoristopuron solinassa. Harmi ettei päässyt näkemään sitä eteeristä hymyä lähempää. Koreografia loppui hiljaiseen hetkeen, missä Milena ei "tehnyt" juuri mitään, oli vain ja antoi katsoa. Rohkeata.

Milenan jatko 1—2 -tason oppilait tanssivat garrotínin. Naisilla kauniisti ja helponnäköisesti liikkuvat viuhkat, ylväällä miestanssijalla hattu. Pirstävää nähdä miestanssijoitakin!

Erika Alajärven *Bambas bata de colalla* ja huivilla oli myös haaveellinen, mutta eri tavalla. Olisipa olemassa sana kaikelle minkä näemme ja tunnemme! Erikalla oli illan aikuistanssijoista sulattavin hymy ja eläytyminen. Sellaiset esiintyjät saavat aina mielikuvituksen liikkeelle; mikähän on hänen tarinansa? Liikekieli oli puhdasta ja flamenco. Tanssi ja koreografia istui niin hyvin musiikkiin, ettei edes huomannut tanssin olevan jälkeensä lisättyä. Sitähän flamencotanssi parhaimmillaan on: hyvää musiikin säestystä.

Lopuksi lavalla tanssi koko noin satahenkinen Blue Flamencon koulu eri väreissä. Muusikot näyttivät hullunkurisilta kumartaessaan käsi ojossa tanssijoiden tapaan. Koska saamme nähdä heiltä pará por bulerían?

Vielä haluan kiittää niitä tanssijoita, joita en maininnut. Mielessäni pyörii "se iloinen tomera tyttö" ja "se aito ja vilpittönnä nainen", jotka kaikki liikkuvat minua omalla tavallaan, mutta joiden nimiä en vielä tiedä. Hyvä tunnelma ei tule itsestään. Pitää harjoitella ja uhrautua. Toisaalta itsestään se tulee, jos on tullakseen. Niitä ohimeneviä hetkiä ja kaikuja jäi tästä illasta monia.

Pohjoinen flamencokevät

Oulun flamencoharrastajat heräilivät pitkästä talvihorroksesta Kaarin ja Annan kursseihin. Kevät huipentui odotettuihin kevätjuhliin.

Kulunut vuosi on ollut Oulun flamencoharrastajille, etenkin Pohjoinen Flamenco ry:n oppilaille poikkeuksellinen yhdistyksen kantavan voiman ja pääopettajan **Soili Moilasen** (ent. **Heikkinen**) jäätyä äitiyslomalle. Tunteja ovat pääasiallisesti pitäneet **Krista Saaranen** sekä **Petri Kauppinen** **Milla Korjan** kanssa. Lisäksi allekirjoittanut on opettanut tanssia Oulun yliopiston liikuntapalveluissa, missä ihka ensimmäinen alkeisryhmä aloitti harrastuksensa syksyllä. Keväällä Oulun flamencoharrastajat ovat heräilleet pitkästä talvihorroksesta, onhan aiheeseen liittyviä tapahtumia ollut tarjolla huomattavasti enemmän kuin oli synkähkön syksyn aikana. Toukokuussa hiljaiselo päättyikin kertarysäyksellä: odotetut **Kaari Martinin** tiiviskurssit, tanssin ja laulun opetuksen muodossa, tarjosivat varmasti kaivattua haastetta ja vaihtelua vaativammillekin harrastajille.

Bajo Cero

Nuori oululainen flamencoyhtye Bajo Cero päätti toukokuun puolen välin tienoilla keikkakeväänsä täydelle yleisölle Café Miloussa, missä tunnelma oli katossa, ja yhtyeikin sai nauttia asiaa tuntevasta ja arvostavasta yleisöstä monien yrityskeikkojen ja yksityistilaisuuksien jälkeen. Toista vuotta kasassa ollut kuusihenkinen kokoonpano esittää perinteitä kunnioittavaa, mutta samalla nuorekasta ja omansa näköistä

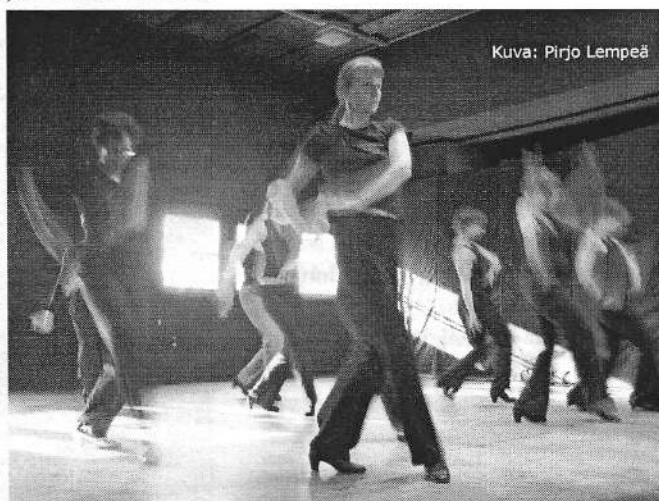
ja kuuloista flamenco. Yhtyeen toinen tanssija **Elina Lehtola** on ollut kevään intensiiviopissa Granadassa. Itse olen puolen vuoden päästä lähdössä samaan paikkaan kartuttamaan laulutaitojani. Lisäksi yhtyeeseen kuuluu toinen tanssija **Kaisa Hirvaskoski**, kitaristit **Okko Meinilä** ja **Joonas Widenius**, sekä cajonisti **Kili Kauppi**. Kiireisen kesän jälkeen bändillä on edessä uuden ohjelmiston valitsemista ja ankaraa treeniä, sillä vaikka Bajo Ceron päätaavoite on soittaa ja tanssia yhdessä, pitäen hauskaa, ovat myös taiteelliset ja taidolliset tavoitteet korkealla.

Jamia ja juhlaa

Kuun loppupuolella, Tanssia Tyrkyllä -festivaalien yhteydessä, oululaiset saivat nauttia ammattitason flamenco **Anna Niinimäen** tuodessa sooloteoksensa "Broncen" ihmeteltäväksemme. Festivaalin yhteydessä järjestettiin myös jokavuotiset "Tyrkkyjamit" reggaebaari Never Grow Oldissa, jossa yhtenä jos toisenakin vuonna on tanssittu rumbaa ja sevillanasta pohjoisen valoisassa, mutta ei aina niin lämpimässä kevättyössä... Vaikkapa sitten lapaset kädessä ja huivit kaulassa! Toukokuun, joka tämän vuoden perusteella voitaisiin puolestani nimetä flamencokuuksi, päätti yhdistyksen perinteinen oppilasnäytös ja *kevätferia*. Näitä bileitä olikin odotettu, sillä syksyllä oppilasnäytöstä ei pidetty ollenkaan, ja kunnon juhlista oli jo aikaa.

Anna-Riikka Murtola

**!Amaneséra!
kevät-
näytöksessä
tanssittiin
farrucaa.
Koreografian on
Mercedes y
Albanon
mukaan
ohjannut Milla
Korja ja Petri
Kauppinen.
Kuvassa
etualalla Inka
Nummi.**

Kuva: Pirjo Lempeä

I N . M E M O R I A M -

**Juanito
Valderrama
1916–2004**

Flamencon pariin mahtuu monenlaisia taiteilijoita – mustalais-laulajista joaquin corteseihin. Jotkut taiteilijat onnistuvat ylittämään raja-aitoja perinteiden ja taidelajien välillä. Juanito Valderraman tapauksessa moni espanjalainen ei edes muista, että hän aloitti puhtaana flamencolaulajana. Vaikka Valderrama tuli suuren yleisön tietoon showmiehenä ja espanjalaisten laulelmien laulajana, flamencolaulu pysyi kuitenkin hänen taiteensa ytimenä. Hän teki yhteistyötä monen legendaarisen taiteilijan kanssa, ja mm. **Sabicas, La Niña de los Peines, Niño Ricardo** ja **Pepe Marchena** esiintyivät hänen kanssaan. Hän oli myös yksi voimakkaimpia taustatukijoita Cante de las Minas -festivaalin perustamisessa.

Suuren yleisön Valderrama kohtasi kuitenkin teatterilavoilla. Hän oli mukana useissa menestysesityksissä Madridissa 1940-luvulla ja teki ensimmäisen oman show'nsa ("Los niños del Jazminero") vuonna 1943. Esityksiä seurasi sitten tasaiseen tahtiin, osittain yhdessä hänen elämänkumppaninsa **Dolores Abrilin** kanssa, ennen kuin vakava auto-onnettomuus pysäytti uran vuonna 1981. Valderrama palasi kuitenkin vielä lavoille mm. suuressa "Homenaje a Juanito Valderrama" -konsertissa vuonna 1994, joka tallennettiin levyille sekä televisioitiin. Itse pääsin näkemään hänen esityksensä Jerezin festivaalilla vuonna 2001. Joskin hän oli jo vanha ja fyysisesti heikko, laulu kulki vielä, ja oli historiallista päästä kuulemaan tyyliä, jota kukaan nykypäivän artisti ei enää vaali: laulullinen, teatraalinen esitys, mutta silti flamenco.

Valderrama kuoli sydänkohtaukseen 12.4.2004 lomamajallaan Sevillassa. Tänä syksynä Sevillan Binal kunnioittaa häntä muistokonsertilla.

**Paquera de
Jerez
1934–2004**

Carlos Sauran

Flamenco-elokuvan nähneet muistanevat Paquera de Jerezin elokuvan alkukohtauksesta, jolloin hän karjaisee bulerían, voimakkaiden, lähes groteskien kasvojen vääntyessä laulun mukana – *Ay li-li li-li-lianda...*

La Paquera eli **Francisca Méndez Garrido** syntyi Jerezissä vuonna 1934. Hänen isänsä oli mustalainen, ja Méndez-suvusta löytyy muitakin flamencotaiteilijoita. Paqueran ura alkoi perhepiiristä, mutta hän tuli myöhemmin tunnetuksi lukuisista tabloista ja esityksistä 1950- ja 1960-luvulla, jolloin hän teki yhteistyötä mm. **El Farrucon** ja **El Chocولاتen** kanssa. Ensimmäisen levynsä "Maldigo tus ojos verdes" hän teki vuonna 1957. 1971 hänet palkittiin Cordoban Concurso Nacionalissa La Niña de los Peines -palkinnolla. Jerezin Catedra de Flamenco palkitsi hänet Copa de Jerez -palkinnolla, ja vuonna 2002 Espanjan hallitus myönsi hänelle Medalla de Bellas Artes -mitalin. Vuonna 2002 La Uniónin Festival del Cante de las Minas oli omistettu hänelle, ja tänä vuonna festivaalilla häntä kunnioitetaan muistokonsertilla. La Paquera de Jerez, "buleriaksen kuningatar", teki elämäntyönsä nimenomaan jereziläisen *canten* esittäjänä. Hän kuoli kotikaupungissaan 26.4.2004.

Chaquetón 1946–2003

Cádizilainen cantaor Chaquetón, oikealta nimeltään **José Antonio Díaz Fernández**, menehtyi syöpään uudenvuodenaattona 2003. Hänen sukuunsa kuului monia flamencoja. Hänen isänsä oli laulaja **Flecho de Cádiz** ja setänsä legendaarinen **Antonio el Chaqueta** (Camarón-fanit muistanevat Camarónin upean soleán "Homenaje a Chaqueta"). Chaquetón muutti 12-vuotiaana Madridiin, jossa hän teki pitkän uran eri ryhmien luottolaulajana mm. **Carmen Moran** ryhmässä sekä eri *tablaossa*. Hän voitti vuonna 1980 Enrique El Mellizo -palkinnon Córdoba'n Concurso Nacional -kilpailussa, ja cádiziläisen *canten* lisäksi flamencotutkijat mainitsevat hänen taitaneen erityisen hyvin malagueña de Mellizon. Viimeisinä vuosinaan hän saavutti suurimmat menestyksensä mm. "Mis adentros" -levyn myötä, joka palkittiin viime vuonna Grammy Latinolla.

Javier Cruz 1967–2003

Joskus taiteilijan elämä katkeaa aivan liian aikaisin – näin ainakin Javier Cruzin tapauksessa. Tanssija kuoli viime vuoden puolella vain 36-vuotiaana. Javier Cruz aloitti tanssimisen 11-vuotiaana ja ehti tanssia mm. **Mario Mayan** ja **Paco Peñan** produktioissa. Hän teki arvostettavan elämäntyön opettajana johtaen **Manolo Marínin** flamenco-akatemiaa useiden vuosien ajan. Hän toimi myös koreografina mm. **Manuela Carrascon** ryhmälle. Cruzin elämä päättyi harmillisessa vaiheessa – hän oli juuri perustamassa omaa ryhmäänsä yhdessä luottokitaristinsa **José Manuel Tudelan** kanssa.

Tove Djupsjöbacka

**Kuvat: Binal de Arte Flamenco,
El Mundo**

Flamencolle menestystä Nuori Kulttuuri -tanssikatselmuksessa

Flamenco on jälleen kerran saanut ansaittua huomiota sekä hienoa menestystä muiden tanssilajien rinnalla. Vaasassa pidettiin 14.–16.5. valtakunnallinen Nuori Kulttuuri -tanssikatselmus. Ympäri maata pidettyihin esikarsintoihin osallistui noin 3500 tanssijaa, ja itse katselmukseen pääsi noin 1300 10–20-vuotiaasta nuorta. Tanssilajit oli jaettu viiteen kategoriaan, ja flamenco oli sijoitettu karaktääri- ja kansantanssisarjaan. Lisäksi tanssittiin kolmessa eri ikäryhmässä. Koko tapahtuman ainoa flamencoryhmä tuli Porin Flamenco-opistosta. Heille tuli upea menestys, sillä he voittivat oman eli 16–20-vuotiaiden kansantanssisarjansa, kilpailijoiden ollessa todella kovaa luokkaa! Useimmilla kansantanssi-urukoilla oli upea live-säestys ja isot, näyttävät ryhmät. Oli siinä kova paikka 3 hengen flamencoryhmälle (ja vielä nauhasäestys)! Mutta niin vain kävi, että flamenco teki ansaitun vaikutuksensa arvovaltaiseen raatiin. 140 ryhmän joukosta valittiin 12 ryhmää jäähallissa pidettyyn loppugaalaan, ja Porin Flamenco-opisto sai edustaa kansantanssisarjaa yhdessä Rovaniemen mlk:n ja Utsjoen perinteisten ryhmien kanssa. Voitokkaassa ryhmässä tanssivat **Marjo Wallin**, 16 v, **Annika Lehtonen**, 17 v,

ja **Mira Ahokannas**, 18 v. Tytöt ovat aloittaneet flamencon tanssimisen Porin Flamenco-opistossa jo alle 10-vuotiaina. Katselmuksen raati kiitteli tyttöjen varmaa tekniikkaa, upeita käsiä sekä vartalon käyttöä, samoin kuin intensiivistä esitystä. **Maria Kausen** laatima koreografia "Mestizo" sai myös paljon kehuja. Koreografia ja siinä käytetty musiikki edustavat nykyflamencoä, eikä niitä voi lajitella mihinkään perinteiseen tyyliin kuuluvaksi. Porin Flamenco-opiston ryhmän viikonloppu Vaasassa oli todella antoisa kokemus. Pääsimme tutustumaan koko maan nuorten tämän hetken parhaaseen tanssiosaamiseen, näimme upeita esityksiä ja mikä parasta: flamenco sai arvoistansa mainetta ja kunniaa!!

Maria Kause

Peppi vaihtuu Jörö-Jukkaan

Tänä vuonna Helsingin juhlatuokilla päästään jälleen näkemään flamencoä. **Compañía Kaari Martinin** uusin esitys on suunnattu perheen pienimmille. Alun perin ohjelmassa piti olla "Peppi Pitkätossu", mutta sen tilalla nähdään "Jörö-Jukan" tarina, niinkään flamencon tahdeilla esitettynä.

Heinrich Hoffmannin lastenkirjaklassikko Jörö-Jukka on kautta aikojen innoittanut eri alojen

taiteilijoita: tarinasta on tehty niin slangiversio, liedsarja kuin musikaalikin – Helsingin juhlatuokilla saa kantaesityksensä flamencotulkinta. Jörö-Jukan pikku kertomuksissa annetaan tukan ja kynsien kasvaa ja tehdään kaikkea kiellettyä vanhempien kauhuksi. Maailman kuuluisimmalla kuvakirjalla on jo kymmeniä miljoonia lukijoita, ja sen suosio on kasvanut vuosikymmenestä toiseen.

Compañía Kaari Martinin tanssijat ja muusikot esittävät tarinoiden ihmisiä ja eläimiä hillittömästi tanssien, laulaen ja leikkien. Lapset otetaan mukaan kokeilemaan flamencon eri lajien musiikkia ja rytmejä. Lavalla nähdään tanssijat **Kaari Martin**, **Kirsi Kuusmanen** ja **Sari Pikkarainen** sekä muusikot **Roni Martin**, **Jukka Orma**, **Alf Forsman** ja **Rauli Rantanen**. Koreografiasta vastaa Kaari Martin ja musiikin sävellyksestä muusikot, puvustuksesta **Teresa Ackalin**, lavastuksesta **Kirsten Weisten**, maskeerauksesta **Henna Heikkinen** ja dramaturgiasta **Minna Harjunieni**.

Jörö-Jukka nähdään Kanneltalossa 1–2.9. klo 18.30. Esitystä suositellaan yli 4-vuotiaille. Peppi Pitkätossu nähdään Kanneltalossa myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana. Ohjelmanmuutos johtuu tekijöistä riippumattomista tekijänoikeussyistä.

Helsingin Juhlatoikoilla saa ensi-iltansa myös Jörö-Jukan tekijäryhmän toinen teos, **Pentti Saarikosken** Maailmasta-kokoelman runoihin sävelletty esitys. Esiintyjäryhmä kulkee nimellä **Roni Martin & Jukka Orma**: "Tanssiinkutsu". Mukana on flamencoä

Kuva: Maria Kause

Vaasassa menestyneet **Marjo Wallin**, **Annika Lehtonen** ja **Mira Ahokannas**.

siinä missä muutakin rytmimusiikkia. Flamencosta vastaavat lähinnä Rauli Rantanen ja Kaari Martin. Myös Orma itse soitti flamenco jo 80-luvulla rockbändinsä, Sielun Veljet, ohessa. Rytmiryhmänä edellä mainittujen lisäksi ovat **Didier** ja **Tero Siitonen**, sekä Alf Forsman, myöskin ex- Sielun Veljet.

CKM/TD

Jereziin Espanjan suurin flamencokeskus

Jerez de la Fronteraan aiotaan pystyttää Espanjan suurin flamencokeskus. "Ciudad del Flamenco", flamencokaupunki, rakennetaan Jerezin keskustassa sijaitsevalle Plaza Belén -aukiolle, ja sen keskeisenä elementtinä tulee olemaan arabityylisen muurin ympäröimä puisto appelsiiniipuineen. Sisätilat koostuvat useasta rakennuksesta ja maanalaisista osista, jotka käsittävät suuren, muunneltavan teatterin harjoitussaleineen, flamencokirjaston ja -museon sekä tilat uudelle "flamencon korkeakoululle", joka tulee tarjoamaan lisäkoulutusta esiintyville taiteilijoille ja opettajille. Kaikki tietysti uusimmalla tekniikalla varustettuna, tarkoituksena luoda hyvin toimiva keskus, joka mahdollistaa tiedonvälityksen ja opetuksen lisäksi monia uusia tutkimusprojekteja ja yhteistyön yliopistojen sekä musiikintutkimuskeskusten kanssa.

Jerezin kaupunginhallitus järjesti flamencokaupunkiprojektista kansainvälisen arkkitehtikilpailun viime vuoden puolella, ja tammikuussa 2004 valittiin toteutettavaksi sveitsiläiskaksikko **Herzog & De Meuronin** suunnitelma. Flamencokaupungin valmistumisajankohta ei ole vielä selvillä, mutta suunnitelma pienoismalleineen ja videoesityksineen on ainakin toistaiseksi esillä Jerezin Alcázarissa.

Maija Lepistö

Flamencomatkaailua

Andalusian hallinnon, Junta de Andalucía, uusin matkailuvaltti on flamenco. Kyllä, flamenco on toki ennenkin houkutellut turisteja, mutta nyt on kyseessä aivan uudenlainen organisoitu flamencomatkaailu. Koko

tämän vuoden ajan järjestetään ympäri Andalusiaa useita sarjoja flamenco-aiheisia luentoja, esityksiä ja *workshoppeja* peñoissa, hotelleissa ja kulttuuri-keskuksissa. Kyseessä on usean luennon kokonaisuus, joka on suunniteltu niin, että voi vaikkapa maanantaina kuulla luennon flamencon historiasta Sevillassa, tiistaina kitaransoitosta Mairenessa, torstaina laulusta Puebla de la Cazallassa. Paikat on valittu Sevilan, Málagan ja Cádizin provinssien kylistä ja kaupungeista ennen kaikkea kauneutensa ja tyyppillisen miljöönsä vuoksi, joten luentoa kuunnellessa voi antaa katseen vaellella rautaristikoissa, kaakeleiden maalauksissa ja kukkien kirjossa. Kaikki luennot ovat ilmaisia ja sisältävät paikasta riippuen aficionadojen tai ammattilaisten esityksen kulloinkin kyseessä olevasta aiheesta. Edustettuina ovat vuorollaan laulu, kitara, tanssi ja rytmit sekä flamencon historia. Luentosarjoja on useita, ja ne jatkuvat ainakin marraskuun loppuun saakka. Kaikki luentosarjat päivämäärineen ja esiintyjineen ovat nähtävissä www.flamencoandalucia.org-internetsivuilla.

Jos ei Andalusian matkan ajaksi satu osumaan luentoja, löytyy sivuilta myös omassa tahdissa toteutettavia useamman päivän reittejä eri teemojin: mm. "Ruta de la Bajaña", Algeciraksesta Sanlúcariin kulkeva kitaran reitti, "Ruta de los Cantes Básicos", Triana Jerez de la Fronteraan, tai "Huelva y sus Fandangos" joka esittelee Huelvan ja sen lähiseudun kylien folklorea ja fandangon tyylien moninaisuutta. Reittien varrelta on kerrottu useita anekdootteja paikoista ja niissä asuneista taiteilijoista, ja kunkin reitin kohdalla on ilmoitettu mm. lähialueen hotellit, tanssikoulut, kitaranvalmistajat ja tablaot. Tosin nämä eivät ainakaan Sevilan kohdalla näytä olevan ihan ajantasalla.

Sivuilla on paljon tietoa flamencosta niillekin, jotka eivät pääse matkustamaan muutoin kuin virtuaalisesti. Tuhti paketti historiaa, laaja flamencotermien sanakirja ja artistihakemisto löytyvät espanjan lisäksi englanniksi, ranskaksi ja saksaksi. Ehdottomasti parasta sivuissa on mahdollisuus kuunnella hyviä esimerkkejä eri *paloista* ja tyyleistä! Vallan mainio matkaopas flamencoön.

Maija Lepistö

Uusi flamencolehti

Uusin tulokas flamencolehti-rintamalla on La Flamenca -lehti, joka perustettiin sopivasti ennen viime vuoden Feria Mundial de Flamenco -tapahtumaa. Lehti sisältää runsaasti haastatteluja ja artikkeleita. Viime numerossa käsitellään mm. **Farruquito**a ja **Paco Tarantoa**. Lisäksi tarjolla on hyvälaatuisia värikuvia ja mainoksia esimerkiksi Sevilan flamencokouluista. Lehti on espanjan- ja englanninkielinen.

Lehden yhteystiedot:

La Flamenca

c/ Leon XIII n0 17 4 D

41009 Sevilla

puh. +34 954 37 60 87

sähköposti: laflamenca@auna.com

TD

La Uniónin festivaali omistettu Enrique Morentelle

La Uniónissa, itäandalusialaisessa Murcian provinssissa, järjestettävä Festival de Cante de las Minas järjestetään tänä vuonna 44. kerran. Ohjelmassa on tuttuun tapaan konsertteja sekä flamencokilpailuita. Kilpailut ovat järjestäjien mukaan festivaalin sydän. Niissä laulajat kilpailevat palkinnosta "Lámpara Minera" (Kaivoslamppu), kitaristien palkinto on "Bordón Minera" (Kaivoskieli) ja tanssijoiden "Desplante". Yli sata kilpailijaa nähdään heinäkuussa järjestettävissä alkuerissä.

Itse festivaali järjestetään 4.–14. elokuuta, ja se on tänä vuonna omistettu laulaja **Enrique Morentelle**. Kiitoksena Morente suo festivaalille maailman ensi-ilan uudesta esityksestään "Minerico". Morente kertoo teoksestaan seuraavasti: "Valmistelen konserttia, joka kertoo tarantan, minieran ja rondeñan maailmasta – esitän kaivoksille omistetun klassisen tyylin konsertin kiittäkseni ja kannustaakseni festivaalin järjestäjiä.

Morenten esitys on osa viiden esityksen sarjaa, jossa nuoret ja vanhat taiteilijat esiintyvät rinnakkain. Heidän joukossaan ovat **Pansequito**, **Aurora Vargas** ja **Farruquito**, **Rafael de Carmen** ja **Vicente Amigo**; **Capullo de Jerez**,

Carmen Linares, Lebrijano, El Cabrero ja El Güito sekä **Julián Estrada ja Sara Baras**. Festivaalin aikana Fundación Cristina Heeren järjestää kitara- ja tanssikurssit, opettajina kitaristit **Carlos Piñana ja Eduardo Rebollar** sekä tanssijat **Rafael Campallo, Milagros Mengíbar ja Carmen Ledesma**.

TD

Baila Baila bailasi

Baila Baila juhli kevätkauden päättäjäisiä tutuissa tunnelmissa Ravintola Kaisaniemessä 4.6.2004. Illan aikana nähtiin 14 tanssiesitystä. Salsa oli pääosassa koko illan, mutta flamencoakin nähtiin.

Aihetta juhlaan oli runsaasti. Koulun johtaja ja opettaja **Miguel Verdecia** ja hänen tanssiparinsa **Soila Grenot** voittivat 1.5.2004 parisalsan Pohjoismaiden mestaruuden. Kilpailu järjestettiin Silja Festival -laivalla. Kilpailuun osallistui kahdeksan paria Suomesta, Norjasta, Ruotsista ja Tanskasta. Kutakin maata edusti kaksi paria. Verdecia ja Grenot voittivat saman kilpailun myös vuonna 2001. Eikä tässä kaikki. Pari voitti myös Suomen mestaruuden 8.5.2004. Kilpailu järjestettiin legendaarisella tanssilavalla, Helsingin Pavilla, ja siihen osallistui 17 paria.

Marianna Verdecian luotsaama Las flamencas -ryhmä esiintyi juhlissa näytävästi. Suuri kunnianosoitus täytyy antaa myös koulun opettajalle ja Las flamencas -ryhmän tanssijalle **Aura Ettalalle**. Hän oli osallisena tavalla tai toisella kymmenessä esityksessä! Ettala osoitti taitavansa baletin ja flamencon lisäksi myös salsan. Upeaa monipuolisuutta! Illan virallisen ohjelman päätti Verdecian ja Grenotin upea esitys, jossa oli sekä vauhtia, iloa, että teknistä taituruutta.

Ravintola Kaisaniemi on oiva paikka tämän kaltaisten juhlien järjestämiseen. Tanssilava täyttyi innokkaista parisalsaajista koko illan. Sevillanastakin soitettiin muutaman kerran, ja loppuillasta myös flamencon taitajat rohkenivat parketille.

Kiitos jälleen hienosta illasta Baila Baila, Marianna ja Miguel!

Anne Riikola

Bienal tulee... oletko valmis?

Sevillassa kahden vuoden välein järjestettävä flamencofestivaali on maailman merkittävin flamencotapahtuma, jolla on ainutlaatuinen rooli suurten ensi-iltojen ja vähän kokeellisemmankin flamencon foorumina.

Sevillan Bienal de Arte Flamenco viettää tänä syksynä 25-vuotisjuhlaansa. Festivaali järjestetään yleensä kahden vuoden välein, ja tämänvuotinen tapahtuma on järjestyksessä kolmastoista.

Olin ensi kertaa Bienalella vuonna 2002 kahden viikon ajan. Suomesta sinne matkustaa joka vuosi useita flamencon harrastajia ja ammattilaisia, sillä millään muulla festivaalilla ei voi nähdä sellaista flamencotanssi- ja musiikkiesitysten kirjoa. Festivaali kestää yleensä yli kuukauden, jonka aikana odotetuimmat esitykset on tietenkin ripoteltu sinne tänne. Kaikkeaa haluamaansa ei voi nähdä ellei sitten pysyttele kaupungissa koko festivaalin ajan. Kahdessa viikossa lehdistötilipun haltija saa burnoutin, sillä lehdistötilaisuudet ovat aamulla, elokuvat iltapäivällä ja esityksiä yleensä vähintään kaksin kappalein illalla ja yöllä. Itse jätin lehdistötilaisuudet väliin, sillä näytökset kertoivat tekijöistään enemmän kuin tuhat sanaa.

Sevillassa on esityksiä teattereiden lisäksi ulkona, ja yöllä niissä on ihan oman tunnelmansa. Syys-lokakuu on erinomainen ajankohta festivaalille, koska on sopivan lämmintä elokuun sietämättömien helteiden jälkeen. Suurimmat muttei välttämättä parhaimmat esitykset ovat Teatro de la Maestranzassa, johon arvioisin mahtuvan pari tuhatta katsojaa. Tähtitaivaan alla taas esiintyy enimmäkseen laulajia ja siinä sivussa on jonkin verran tanssia, esimerkiksi erilaisia andalusialais- ja mustalaisperheitä, joiden jäsenet ovat yleensä eri alan flamencon tekijöitä: laulajia, kitaristeja, tanssijoita, perkussionisteja, palmeroita ja muita

asiaankuuluvia hengailijoita. Vuoden 2002 Bienalen näytökset olivat lähinnä kokeilevia, ja taso todella kirjava. Päällimmäiseksi jäi tunne, että missasin monet parhaat esitykset, esimerkiksi **Antonio Canalesin, Eva La Yerbabuenan ja Israel Galvánin** ensi-illat.

Puhtaan flamencon puolesta

Teatro de la Maestranzassa kävin katsomassa **Sara Barasin ja Manuela Carrascon** esitykset. Barasin teos oli moderni flamencotanssiversio Federico García Lorcan "Mariana Pinedasta", Carrascon puolestaan perinteistä mustalaisflamenco. Sara Baras on Eva La Yerbabuenan ohella tämän hetken nimekkäin flamencotanssijatar ja julkisuusmyllyssä ylivoimaisesti nimekkäin. Baras vieraili juuri Pohjoismaissa Turismo Andalúzín sponsorioimilla vip-keikoilla perinteisemmällä "Sueño Flamenco" -ohjelmalla. "Mariana Pineda" taas pyöri Madridissa monta kuukautta täysille saleille vielä viime vuonna. Lisäksi Baras on vetänyt Espanjan televisiossa ohjelmaa "Algo más que flamenco". Joudun kuitenkin tunnustamaan, että nukuin ainakin puolet "Mariana Pineda" -esityksestä Sevillassa, ja jäin tosissani ihmettelemään sen saamaa suosiota. **Manolo Sanlúcarin** musiikki oli (kaikella kunnioituksella "Tauromagfan" tekijälle) erityisen unettavaa ja puvustus nunnakaapuineen ainoa, mikä sai silmäni rävähtämään auki – nimittäin järkytyksestä. Barasin oma koreografia ei tehnyt oikeutta hänen uskomattoman tarkalle ja nopealle jalkatekniikalleen kuin yhdessä ainoassa kohtauksessa.

Manuela Carrasco on epäilemättä erityisesti 30-luvulla vaikuttaneen legendaarisen **Carmen Amayan** jälkeen eniten jälkipolviin vaikuttanut tanssijatar. Eva La Yerbabuena aloitti tanssimisen nähtyään Carrascon ja on jopa nimennyt tyttärensä hänen mukaansa. Carrasco yksin pystyy

täyttämään minkä tahansa areenan, mutta pateettisen nauhapöpinän siitä, mitä flamenco on, olisi voinut jättää väliin. Carrascolle ja esityksen ideasta vastanneella **Jesús Quinterolla** oli näyttöä hyvässä ja pahassa: lavalle marssitettiin "Las Viejas de Jerez" eli joukko toinen toistaan iäkkäämpiä mustalaisnaisia laulamaan ja tanssimaan, ja jokainen heistä luetteli kuinka monta lasta oli synnyttänyt. Lehdistötilaisuudessa Carrasco oli arvostellut kärkevästi ns. uuden flamencon tekijöitä ja puolustanut puhdasta flamenco. Esitys oli selkeä kannanotto näiden perinteisten arvojen puolesta ja mikäs siinä, mutta jättimäinen lava ei ehkä ollut oikea paikka niiden julistamiseen. Tästä huolimatta Carrasco on ansainnut asemansa, sillä käsikirjoituksesta huolimatta hän on itse yksi flamencon kuolemattomista hahmoista.

Sopivasti ahdistava Marín

Pienempien teattereiden, mm. Teatro Lope de Vega ja Teatro Centralin, näytöksistä mainittakoon Hiniesta Cortésin "Malena" ja ohjaaja Francisco Suárezin ideoima "Orestes en Lisboa". Jälkimmäisen nimekkäästä tanssijakaartista erottui selvästi yksi muiden ohi: Suomessakin usein vieraillut **Rafael Carrasco**. Hänen tanssinsa oli kuin toiselta planeetalta, ilmavaa ja musikaalista. Mutta molempia näitäkin esityksiä vaivasivat ylilyönnit, "Orestes en Lisboa" jäi naurattamaan vilkkuvaloilla varustettu

hattu, jolla taisi olla suurikin osa dramaturgiassa, ja "Malenasta" päähenkilön lavakuolema hänen juotuaan myrkkyä. "Malenassa" joutui toteamaan, ettei hyvä tanssija aina ole hyvä koreografi tai ohjaaja.

Mieleenpainuvimmat kokonaisuudet minun näkemistäni olivat loppujen lopuksi **Andrés Marínin** "Más allá del tiempo" sekä nuorten flamenco-taiteilijoiden kilpailujen finaalit, joista tanssikilpailun voitti helmikuussa Helsingin Flamencofestivaalilla vieraillut **Mercedes Ruiz**. Ruiz ja yksi hänen kilpakumppaneistaan, **Adela Campallo**, tanssivat tuoreesti myös Marínin teoksessa. Andrés Marínin teoksen musiikki oli tyylikästä, koreografia loppuun asti hiottua ja persoonallista, kohtaukset visuaalisesti hienoja. Mutta hänen esiintymistyylinsä on ahdistava. Katsojalla on koko ajan tunne, että Marín saattaa pian oksentaa yleisön päälle. Nuoret naistanssijat sentään pystyivät onneksi tasapainottamaan kokonaisuuden. Silti Marínin ote oli suomalaisen kaamokseen tottuneelle kuin raikas tuulahdus espanjalaisen kermakakkuöveriyden keskellä. Olisin kaivannut muiden nuorten ja radikaalimpien koreografien teoksia Bienalen ohjelmistoon ja odotan, että tänä vuonna niitä saadaan. Konservatiivisuus yhdistettynä yritykseen luoda jotain uutta ja mullistavaa toimii harvemmin. Uudistamisen onnistumisen edellytyksenä on jostakin syvemmältä kumpuava perustavanlaatuinen tarve.

Löytöjä tablaossa

Vielä lopuksi on mainittava useista erinomaisista musiikkiesityksistä **Pedro Sierran** "Flamenco-Music", älytön nimi mutta vierailemassa aina yhtä loistava tanssija **Rafael Campallo**. Täytyy muistaa mainita, että useimmat todella kiinnostavista nousevista tanssijoista ovat vieraileet Suomessa viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Bienalen ohjelmaan kuuluvien esitysten lisäksi – jos jaksaa ja aikatauluun mahtuu – voi käydä ihmettelemässä Sevillan vakituksia tabloaiteja. Taso vaihtelee laidasta laitaan: joskus näytös voi olla selkäpiitä karmivaa turistikamaa ja esiintyjät leipääntyneen, jopa alkoholisoituneen oloisia, niin että panee miettimään miksi nämä ihmiset tekevät flamenco. Toisinaan tanssija on niin huono, että muusikot vääntyilevät ja kääntyilevät vaivautuneina. Mutta myös yllätyksiä osuu kohdalle, esimerkiksi Sol Café Cantantessa näkee nuoria ja innokkaita, jotka vasta juoksevat koetansseissa päästäkseen nimekkäiden koreografien ryhmiin. Yksi Sevillan tablaoesityksistä ponnistanut on ruotsalainen tanssija **Johanna Emilsson**, taiteilijanimeltään **Luna**.

Bienalen loppuhuipennuksen aikoihin järjestetään Sevillassa myös Feria Mundial del Flamenco, jossa erilaiset firmat ja ohjelmatoimistot esittäytyvät.

Kaari Martin

Tuttua ja uutta tämän vuoden Bienalissa

Vuoden 2004 Sevillan Bienalen ohjelmaa ei ole kokonaisuudessaan vielä julkaistu, mutta tiedossa on kuitenkin osa ensi-illoista, joita Bienalella nähdään taas pitkä rivi. Tanssiryhmistä uusia teoksia esittää mm. **Compañía Eva La Yerbabuena**, **Compañía Isabel Bayón** ("La mujer y el pelele"), **Compañía María Pagés** ("Canciones para después una guerra"), **Cristina Hoyos** ("Oración en la tierra"), **Compañía Antonio el Pipa** ("Pasion y ley"), **Joaquín Grilo** sekä **Compañía Rafael Campallo** ("Don

Juan"). Jotain uutta ja mullistavaa tarjoaa varmasti **Israel Galván**, joka tuo Bienaleen uusimman teoksensa "Seis coreografías alrededor de los toros". **Compañía Manuela Carrascon** uusin teos "Los tarantos" pohjautuu **Rovira Beletan** samannimiseen elokuvaan, jossa esiintyi mm. **Carmen Amaya**. ("Los tarantos"). Myös **Compañía Joaquín Cortés** esittää uuden teoksen "De amor y odio".

Manolo Sanlúcar esittää uusimman teoksensa "Mi música para tu luz", joka on kunnianosoitus taiteilija **Baldomero Romero Ressendille**. Muusikoista suuremmilla lavoilla nähdään myös kitaristi **Victor Monge "Serranito"** sekä laulaja **José Menese**. Laulaja **Carmen**

Linares esiintyy klassisen musiikin puolella, ohjelmistossa **Manuel de Fallan** "El amor brujo" (Noiduttu rakkaus) ja "Siete canciones españolas". Oman konsertin tarjoaa myös flamencopianisti **Dorantes**.

Suurten esitysten lisäksi nähdään jälleen monia pienempiä. Esiintyjien joukosta mainittakoon **Miguel Poveda**, **Mayte Martín**, **Chocolate** ja **Calixto Sánchez**. Luvassa on myös Homenaje –konsertti huhtikuussa edesmenneelle **Juanito Valderramalle**.

Bienal järjestetään 14.9-10.10. ja tarkempi ohjelma ilmestyyneen piakkoin Bienalin nettisivuille www.bienal-flamenco.org

Tove Djupsjöbacka

Pääsiäisen hurmio –

Semana Santa Sevillassa

Olemme nähneet siitä kuvia. Joukoittain ihmisiä kuin suoraan Ku Klux Klanista, uskonnollista hurmiota, Jeesuksen kuvia. Paikan päällä tottuu tapaamaan suippohattuisia olentoja myös keskellä yötä, tottuu kuulemaan rummun ääntä jossain kaukana. Samoin tottuu seuraamaan suunnattoman kiinnostuneena paikalliskanavien suoraa lähetystä elämää suuremmista kysymyksistä – pääsiko Esperanza de Trianan kulkue lähtemään vai antoiko se periksi sateelle?

Andalusiassa Semana Santa eli pääsiäisviikko on tunnettu näyttävästä ohjelmastaan. Pääsiäiskulkueita nähdään lähes jokaisessa kaupungissa, mutta erityisen tunnettu on Sevillan pääsiäisenvietto. Pääsiäisviikkona Sevillan kaduilla nähdään joka päivä erilaisia kulkueita, ja pääsiäiskulkueisiin

hurahtaneet vuokraavat istumapaikan katedraalin edestä, jotta pääsisivät näkemään kaikki kulkueet.

Pääsiäiskulkueiden historia juontaa 1500-luvulle, mutta vasta 1600-luvulla tapahtui organisoituminen veljeskuntiin (*hermandades, cofradías*), jotka järjestivät omat kulkueensa. Kulkueet ovat vaihtaneet muotoa vuosisatojen kuluessa, mutta 1900-luvulla perinne näytti jo suunnilleen siltä, miltä se näyttää tänään.

Hitauden taidetta

Nykyään Sevillassa nähdään pääsiäisviikon aikana yli 50 kulkuetta. Jokainen kulkee saman kaavan mukaan, omasta kirkosta Sevillan suurelle katedraalille ja takaisin. Kuulostaa helpolta, mutta todellisuudessa kyseinen matka saattaa kestää jopa 10 tuntia. Kulkue etenee hitaasti: joka kirkon kohdalla Jeesuksen ja Neitsyen kuvat kääntyvät, tervehtivät kirkkoa, kääntyvät takaisin ja jatkavat matkaa. Jos kohdalle sattuu *saeta*-laulaja, kulkue pysähtyy kuuntelemaan laulua. Saeta on laulumuoto, jolla kunnioitetaan Jeesuksen ja Neitsyen kuvia. Alun perin saetaa lauloivat munkit, mutta pikku

hiljaa niitä pääsi laulamaan kuka vain, minkä myötä niihin tarttuivat flamencolaulajat ja tekivät niistä flamencon tapaisia. Nykyään saeta on flamenco muistuttava laulu, joka lauletaan useimmiten ilman säestystä *siguiriyán* tai *martinetén* melodian mukaan.

Sade on kulkueelle lievä katastrofi. Kuvapatsaat ovat vanhoja (moni on tehty 1600-luvulla), eivätkä ne kestä sadetta, ja toisaalta kuljettava matka on melko pitkä. Jos sataa, kulkue ei lähde ollenkaan. Jos alkaa sataa matkan aikana, kulkue saattaa keskeytyä, ja kuva viedään katedraaliin suojaan odottamaan parempaa säätä.

Katedraalille tullessa kaikki kulkueet kulkevat ns. virallista reittiä pitkin (*carrera oficial*). Kun liikkuu Sevillan keskustassa pääsiäisen aikana, kannattaa siis ottaa huomioon, että osa kaduista on suljettuja. Baarit sen sijaan ovat auki – pääsiäisviikon aikana keskustassa on nimittäin melkoinen hulina, eikä baareilta puutu asiakkaita. Jortkut tyytyvät suosiolla seuraamaan tapahtumia televisiosta, varsinkin kaikkein suosituimpia kulkueita kuten La Macarenaa.

Jokaiselle jotakin

Kaikki sevilalaiset eivät suinkaan etsi pääsiäisen vietosta uskonnollista kokemusta. Suurin osa kokee pääsiäisviikon sosiaalisena tapahtumana. Kiirastorstaina ja pitkäperjantaina moni nainen pukeutuu edelleen perinteisesti mustaan pukuun ja laittaa päähänsä *mantillan* (kamman yli drapeeratun pitsihunnun).

Myös lapset seuraavat Semana Santaa innolla, ja moni heistä on mukana kulkueissa. Kulkueissa kulkevat *nazarenot* (ks. myöh.) ovat myös lasten keskuudessa suosittuja, sillä heillä on kaapunsa alla karamelleja jaettavana... Myöhemmin keväällä lapsilla on oma näytön paikka: Cruces de mayo -juhlassa kaduilla nähdään lasten muodostamia pääsiäiskulkueita. He tekevät kaiken niin kuin aikuisetkin, mutta rakentavat itse patsaansa ja rekvisiittansa omaan mittakaavaansa, tietenkin pienen taskurahan toivossa!

Kulkueita on Sevillassa joka päivä palmusunnuntaista pääsiäissunnuntaihin, mutta aivan erityinen tunnelma on torstain ja perjantain välisenä yönä, jolloin liikkeelle lähtevät yökulkueet (*procesiones de la madrugada*). Yökulkueista osa kulkee täydessä hiljaisuudessa (kuten El Silencio), osa on suurta riemujuhlaa (kuten La Macarena).

Kulkueen kulkijoista

Miltä kulkue sitten näyttää? Yhtä kiinnostavaa kuin katsoa kulkueessa kannettavia patsaita, on seurata ihmisiä, jotka kulkueisiin osallistuvat. Heitä on nimittäin monenlaisia – esimerkiksi kynttilöiden kantajia, alttaripoikia, rummunlyöjiä ja puhallinsoittajia.

Suurimman osan kulkueesta muodostavat nazarenot, jotka kantavat suuria kynttilöitä. Kynttilät sytytetään kello kahdeksan illalla, ja kulkueen näkeminen yöllä onkin aika erilainen kokemus kuin päiväsaikaan. Nazarenot ovat pukeutuneita pitkään kaapuun, ja jotkut heistä kulkevat paljain jaloin tai sukkasillaan. Heidän näkyvin tunnusmerkinsä on päähine, joka koostuu kasvot peittävästä hupusta ja huppua kannattavasta kartiosta (*capirote*). Nämä ovat siis niitä ihmisiä, jotka muistuttavat Ku Klux Klania. Nazarenojen alkuperäinen syy kulkueen osallistumiseen on parannuksen teko. Siitä johtuu heidän pukeutumisensa,

jonka tarkoitus on peittää henkilöllisyys. Joka veljeskunnalla on omat värinsä, joista tavallisimmat ovat valkoinen, musta, punainen ja liila. Nazarenojen määrä vaihtelee eri kulkueissa. Pienissä on pari-kolmesataa, suurimmissa kulkee 2500 nazarenoa. Useimmiten nazarenot ovat miehiä, mutta mikään ei estä naisia liittymästä joukkoon. Harvinaista se kyllä on. Nazarenot edustavat kaikkia ikäluokkia. Monet heistä ovat varsin nuoria, ja joissain kulkueissa nuorimpia kuljetetaan jopa lastenvaunuissa.

Nazarenot ja muut kulkueeseen osallistuvat kantavat erilaisia esineitä, merkkejä ja lippuja. Kulkueen alussa kannetaan ristiä (*cruz de guía*). Joka

kulkueessa nähdään runsaasti koristeltu kirja, Libro de Reglas, johon veljeskunnan säännöt on kirjoitettu. Yhdessä lipuista on kirjaimet SPQR (= el senado y el pueblo romano), jonka tarkoitus on muistuttaa siitä, että pääsiäisen tapahtumat olivat ajalta, jolloin roomalaiset hallitsivat Palestiinaa. Lähimpänä kuvapatsaita kulkevat alttaripojat (*acólitos*), jotka kantavat kynttilöiden lisäksi suitsukeastioita. Kun tuntee suitsukkeen tuoksun, tietää siis patsaan lähestyvän.

Kulkueen tärkein osa on kuvapatsas, paso. Kulkueissa on yleensä kaksi *paso* – Jeesus sekä Neitsyt Maria. Heistä Jeesuksen kuva kulkee aina ensimmäisenä. Kaikki eivät suinkaan esitä Jeesusta ristillä, eli jos siihen näkyyn kyllästyy, kannattaa hakeutua kulkueisiin, joiden kuvat esittävät muita tapahtumia – kuten esimerkiksi Sagrada Cena (Pyhä ehtoollinen), Flagelación (Ruoskiminen), Jesús de la Sentencia (Roomalaiset tuomitsevat Jeesuksen) tai Santo Entierro (Jeesus kuolleena).

Ku Klux Klanilaisia muistuttavat nazarenot haluavat tehdä parannuksen. Siksi he peittävät kasvonsa.

lasiarkussa). Kaikki pasot on koristeltu tuhlailevasti kullalla, kynttilöillä ja kukilla. Patsaiden vaatteet ovat niinikään loisteliaita, ja varsinkin sädekehiin on panostettu.

Vastuun raskas taakka

Pasot voivat painaa tuhansia kiloja, ja niitä tarvitaan kantamaan noin 40 miestä (*costaleros*), jotka kulkevat patsaan alla. He eivät näe eteensä, joten heitä ohjaa ns. *capataz* avustajineen. Ymmärrettävästi ohjaaminen on varsin vastuullinen tehtävä, ja *capataz* onkin yleensä ainoa veljeskunnan jäsen, joka mainitaan Semana Santa -esitteissä nimeltä. Hänen vastuullaan on ohjata kantajia

oikeaan suuntaan ja saada patsas kääntymään tarvittaessa. Vaativimpiin osuuksiin kuuluu patsaan ulostuominen kirkosta. Kirkonovet ovat varsin ahtaita ja matalia, ja joskus *costaleros* joutuvat kulkemaan polvillaan, jotta patsas saataisiin ehjänä ulos. *Capataz* vastaa myös patsaan nostamisesta ja laskemisesta. Siitä annetaan merkki patsaan etuosassa olevalla hopeavasaralla (*llamador*). Vuoroaan odottavan *costaleron* tunnistaa päähineestä – heillä on päässään kangaspäähine, joka

lieventää pason painoa. *Costaleron* tunnistaa myös valtavasta lihasmassasta ja *Semana Santan* loppupuolella pahoista haavoista niskassa... Pason kantaminen ei siis ole lastenleikkiä, ja ennen *Semana Santa* Sevillan kaduilla harjoitellaankin ahkerasti. Ei kuitenkaan oikeilla patsailla, vaan kivillä täytettyjä laatikkoja kantamalla.

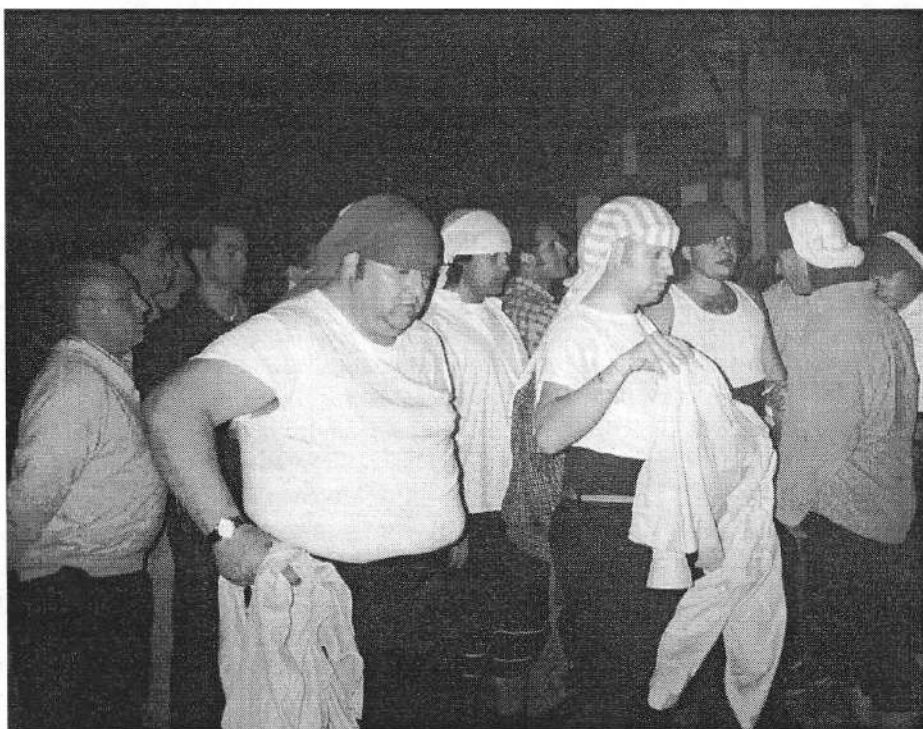
Pason jäljessä kulkee yleensä pari ”huoltomiestä” tikapuineen kaikkineen. Tarpeen tulleen he kiipeävät pason päälle esimerkiksi sytyttääkseen kynttilöitä tai kiinnittämään gloorian, jos se on patsaalla irtiotettava.

Korviahuumaavaa meteliä

Pason jälkeen – joskus harvoin sen edellä – tulee soittokunta. Jeesus-kuvien soittokunnat muodostuvat rumpaleiden lisäksi lähinnä trumpetisteista. He soittavat marssimusiikkia, ja välillä soivat pelkät rummut. Nämä orkesterit ovat usein pukeutuneita univormuihin sotilassoittajien tapaan. Erikseen sopii mainita La Macarenan kulkueen *Centuria*-orkesteri – 100 miestä roomalaisissa sotilaspuvuissa on melko vaikuttava näky!

Kristuksen kuvan jälkeen kulkueessa seuraa lisää nazarenoja. Nämä ovat useimmiten ns. parannuksentekijöitä (*penitentes*), eli he kantavat yhtä tai useampaa ristiä. He ovat pukeutuneet kuten nazarenot huppuineen kaikkineen, mutta heillä ei ole kartiota päähineessään.

Pasot voivat painaa tuhansia kiloja, ja niitä tarvitaan kantamaan noin 40 miestä (*costaleros*), jotka kulkevat patsaan alla. *Costaleron* tunnistaa myös valtavasta lihasmassasta ja *Semana Santan* loppupuolella pahoista haavoista niskassa.

Kulkueen lopussa kulkee Neitsyt Marian patsas. Neitsyen patsaat seuraavat eri kulkueissa samaa mallia – katon alla seisoo Neitsyt (la Virgen) kaikessa loistossaan, vaatteet kuin kuningattarella ja pään päällä valtavan kokoinen glooria. Neitsyen paso on yleensä koristeltu hopealla ja kukkasin, ja patsaan edessä palaa useampi rivi kynttilöitä. Neitsyt Marian pasoista puhutaan usein termillä paso de palio ("paso jolla on katto"). Tunnetuin on varmaankin La Macarenan kulkueen Virgen de la Esperanza.

Neitsyen pason jälkeen seuraa soittokunta kuten Jeesuksenkin jälkeen, mutta soittokunta on hiukan erilainen. Rumpujen ja vaskisoittimien lisäksi kokoonpanoon kuuluu huiluja, klarinetteja ja muita puhaltimia. Musiikki on siis hiukan monimuotoisempaa kuin Jeesus-pasojen trumpettiorkestreilla.

Käytännön vinkkejä:

- Jos aiot asua hotellissa Semana Santan aikana, varaa huoneesi ajoissa. Pääasiainen kaikki hotellit ovat täynnä.
- Hanki jonkinlainen Semana Santa -opas. Niitä saa tavallisista kioskeista, ja niistä löytyvät kulkueiden aikataulut ja reitit.
- Suunnittele etukäteen, mitkä kulkueet aiot nähdä ja missä. Oppaista löydät ajankohdat milloin kulkue

Penitentes eli parannuksen-tekijät ovat nazarenoja, jotka kantavat mukanaan ristiä

mistäkin kulkee. Varaudu siihen, etteivät ajat pidä täsmälleen.

– Kulkue on hienompi tunnelmallisessa paikassa, esimerkiksi siltaa ylittäessään. Moni sevillalainen osaa neuvoa, mitkä paikat ovat erityisen kauniita.

– Varaa ohjelmaasi ainakin yksi kulkueen kirkosta lähtö. Jos haluat nähdä hyvin, ole paikalla vähintään tuntia aikaisemmin.

– Jos et viihdy isoissa ihmisjoukoissa, vältä kaikkein suosituimpia kulkueita kuten La Macarenaa. Pienet kulkueet saattavat olla aivan yhtä mielenkiintoisia.

Lähteet:

Semana Santa Visitor's Guide 2004 (julk. Sevillan matkailutoimisto)

Cruz de Guía 2004 (julk. Cadena Ser, Radio Sevilla)

Marie Ståhl: Semana Santa i Sevilla, Sacaibladet 1/2001

Robin Totton: Song of the outcasts (Amadeus Press 2003)

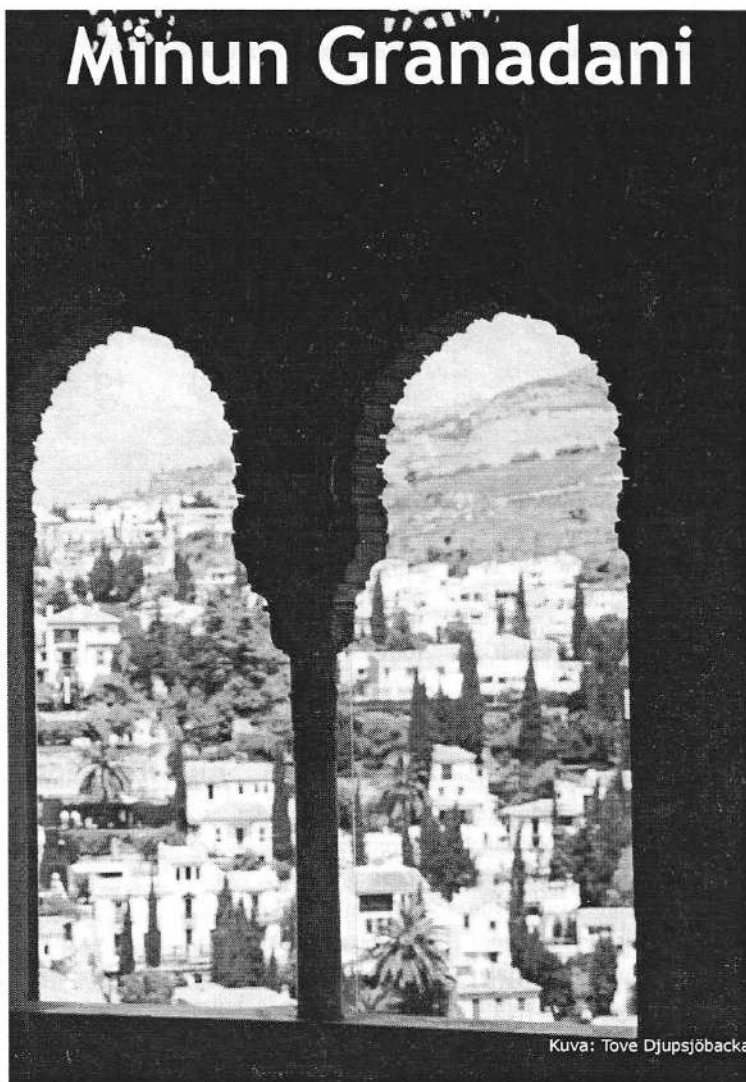
<http://www.elalmanaque.com/semanasanta/>

Kiitos:

Maija Lepistö
Daniel Jerez García

**Teksti ja kuvat:
Tove Djupsjöbacka**

Minun Granadani

Bienvenidos a Málaga!

Lentokoneen ovet avautuvat ja kasvoilleni tulvahtaa Espanjan yön mausteisen kuuma tuuli. Astun kauan unelmissani pyörineen maan kamaralle hupsuromantikon mielen hermistämänä, muistaen kuitenkin, että tämä on vasta matkan alkutaipaletta: edessä on pitkä yö yksin lentokentän penkillä ja sen jälkeen matka Granadaan, jossa tulisin viettämään seuraavan viikon.

Kahdeksan tuntia väsyttävää odottelua ja palelua sekä kaksi tuntia huonoa unta palkitaan kuitenkin bussimatkalla Malagasta Granadaan; *Dios mio* mitkä maisemat! Radiosta kuuluu **Tomatiton** rumba "Rosas del Amor", ja viimeistään nyt väsymys karisee silmistä.

Granada toivottaa minut tervetulleeksi 30 asteen helteellä, ja ystävällinen bussikuski kuuntelee ymmärtäväisesti alkeellista espanjaani, kun yritän selittää, missä minun täytyy jäädä kyydistä. Löydän pysäkkini, ja on helppo erottaa joukosta suomalainen, hyvin vaalea ystävättäreni, joka odottaa

minua appelsiinipuiden reunustamalla puistokadulla. Rakastun kaupunkiin ensisilmäyksellä.

Granadan unenomainen kauneus syntyy monesta eri tekijästä. Taustalla häämöttävä lumihuippuinen Sierra Nevada hallitsee maisemaa jylhällä läsnäolollaan, kun taas kaupungin pikkukujien ja värikkäiden myyntikojukortteleiden loputon verkosto luo oman, itämaisen tunnelmansa. Albaicínin ja Sacromonten rinteiden valkoiset talot

toistavat auringossa hohtavina lumihuippuvuorten näköä, ja lopulta näiden yllä seisoo yhdeksi maailman ihmeistä luokiteltu Alhambran linna, huokuen historiallista arvokkuuttaan. Vanhojen muurien ja jyrkkien kukkuloiden lisäksi kaupunki on myös elävä, täynnä ihmisiä ja elämän sykettä, ja mikä tärkeintä, kaikkialla voi tuntea flamencon väreilevän läsnäolon. Se on bussimatkustajan rytmikkäässä jalanpoljennossa, turistikauppojen röyhelömeikoissa, se on ystävänä tanssitunnilla mustalaistytön tummissa silmissä tai kajahtaa yllättäen soleána varjoisalla kujalla yhden miehen yhtyeen esittämänä. Jälkeenpäin en kadu, etten ehtinyt katsomaan varsinaisia esityksiä paikallisiin tablaoihin... Sain kokea kaupungin oman hiljaisen flamencon.

Viikko on suorastaan huvittavan lyhyt aika tuollaisessa kaupungissa. Siksi ajattelenkin, että on turha yrittää nähdä kaikkea kerralla ja lopulta päätyä olemaan näkemättä juuri mistään mitään. Tuona aikana ehdin kuitenkin kiintyä kaupungin katuihin ja iloiisiin aukioihin, samoin kuin kättyisiin tarjoilijoihin ja kärsimättömiin autokuskeihin. *Bella y Bestian* tapakset ja *tinto de verano* kuumana kevätpäivänä... suihkulähteiden solina ja se yön mausteinen tuoksu... Näiden muistojeni kanssa löydän itseni istumasta paluulennolla Suomeen, joka tuntuu kummasti kutistuneen tuon viikon jälkeen. Ikävä alkaa välittömästi kasvamaan korkoa, mutta siinä istuessani totean onnekseni pääseväni takaisin jo ensi kevääksi. Silloin lisään kaupungin rytmiin oman bulerfani, soleáni... ja kaikki ne palot, joita toivon oppivani flamenco-keväni aikana, minun Granadassani.

Anna-Riikka Murtola

Kuusi viikkoa Madridissa – peruskoputuksista tajunnan räjäytykseen

Madrid 28.2.2004. Siitä on kysymys. Että on tässä, pysähtyy, keskittyy, tekee perinpohjaisesti sitä, mitä on tekemässä. Hitaasti. Haave flamencon opiskelusta Madridissa oli elänyt mielessäni kauan, ja kun lähdin matkaan, päätin antaa asioiden tapahtua. Minulla oli kuusi viikkoa aikaa keskittyä, tehdä perinpohjaisesti.

Löysin Amor de Diosin vaaleanpunaisen talon. Maanantai-aamuna kauppahallin yläkerrasta kuuluva jyske johdatteli minut oikeaan paikkaan, vaikkei ulkopuolella ollut merkkiäkään flamencokoulusta. Siispä hedelmätiskien ohi ja kalanhajun läpi yläkertaan. Aloittaessani maaliskuun alussa koulun rakennustyöt olivat vielä kesken: seinä ei ollut maalattu, saleissa oli osin kiinnittämättömät vanerit lattioilla ja valot toimivat osin töpselisysteemillä. Siis vain peilit seinällä ja sankka pöly, joka ainakin nyt keväällä peitti alakerran kalanhajun. Kevään mittaan pukuhuoneeseen ilmestyivät naulakot ja saleihin tanssimatot, käytävälle tuli juoma-automaatti. Seinustoilla nojailevat putket näyttivät ilmastointiputkilta, joille varmasti on käyttöä kesäaikaan. Keväällä saleissa oli kuitenkin vielä äärettömän kylmä.

Kaikesta keskeneräisyydestään huolimatta koulu tuntui viihtyisän flamencolta. Jos paikaksi ei voi valita sivukadulla sijaitsevaa kellaria, on toiseksi paras vaihtoehto ehdottomasti kauppahallin yläkerta. Kauppahallin

ollessa suljettu sisäänkäynti tapahtui sivuovesta, jolla istui suunnilleen kahdeksankymppinen sympaattinen herra vahtimassa kulkua puoliksi lasketun oviritilän ali. Löin pääni ainakin kahdesti.

Koulun ilmoitustaulun lappu-viidakosta valitsin itselleni mahdolliset tunnit. Halusin löytää erilaisia opettajia ja erilaisia tyylejä. Erityisesti halusin tekniikkatunteja. Reunaehdon valinnalle asetti mukanani kulkenut kirjoitustyöni sekä havainto, että useimmat opettajat haluavat opettaa samaan aikaan aamutai iltapäivällä. Myös Jerezin festivaali vaikutti hieman opetustarjontaan maaliskuun alussa.

Flamencodiivasta käärmenaiseen

Aloitin **Belén Fernándezin** "general"-tunnilla, joka osoittautui oikein hyväksi valinnaksi. Ei erityisen vaikeaa, mutta hyvää perustreeniä: puoli tuntia jalkoja, joitakin markkeerauksia ja hieman koreografiaa. Jalkatyössä Belén painotti – tai ainakin yritti painottaa – aksentoinnin ja soinnin merkitystä. Välillä toivoin vähän tiukempaakin painottamista, kun koputukset kiihtyivät kuin veturi, oli tarkoitus tai ei. Belén on pieni, tyyliltään tiukka ja suora tanssija, joka hallitsee keskittyneen ja herkän ilmaisun. Ja hienoja rytmejä.

Toisen tunnin otin **Candela Sotolta**. Candela on tyyliltään dramaattinen flamencodiiva, jonka tunneilla oli kuitenkin miellyttävä ilmapiiri. Koputusharjoitukset olivat hyvää perustavaraa, paljon chaflánia ja korkoja ja kärkeä. Koputusten lisäksi työstettiin koreografian pätkiä soleá por buleríaan, soleáan ja buleríaan. Töitä

tehtiin napakasti täysi tunti, joskin rouva kiinnitti huomiota lähinnä rytmeihin, muutoin sai heilua ja huojuja melkein kuinka tahansa. Ideana aikaisemmin tehdyn koreografian hiominen oli hyvä, ja aluksi homma toimikin. Uudet tulijat nappasivat koreografian lennosta ja oppiminen eteni. Kunnes... tunnille tuli mies, joka oli ryhmän ykkösoppilaan kaveri... joka ei erottanut päkiää ja tasaa... ja sitten alkoi hidas vääntö... Viikko jauhettiin yhtä ainoaa kolmen compáksen mittaista koputuspätkää!

Carmen Cortésin tunneilla kävin parin viikon ajan. Oppilaita oli kolme, opetus sen mukaisesti hyvin yksilöllistä. Hyvinä päivinä Carmen todella ohjasi kädestä tai jalasta tai lantiosta pitäen, ja yhtenä päivänä hän tempasi minut vyötäröstä ilmaan, jotta kannattaisin itseni paremmin. Muutaman hyvän tunnin aikana opin isoja asioita liikkeestä. Huonoina päivinä tunnit olivat sitten... – hieman kireitä ainakin. Carmenin harjoitukset vaihtuivat päivittäin, ja yhtä *llamadaa* lukuunottamatta seuraavana päivänä ei enää toistettu edellisen päivän harjoituksia. *Prima vista* siis ihan kaikki – taito sekin toisaalta. Päivästä ja nappaamisen nopeudesta riippuen kolmikkomme oli joko "muy bien" tai "muy, muy mal".

Kiintoisin opettajista oli **La Truco**, jonka tunnit toivat aluksi mieleeni tai chin. Kävin Trucon *tecnica corporal*-tunnilla, joka oli pääasiassa keskivartalon ja käsien harjoittamista hyvin hitaasti ja intensiivisesti. Muutamat ensimmäiset tunnit tuntuivat vaikeilta, koska Trucon käärmenaisen tyyli aukeni hitaasti, mutta eniten taisin jäädä kaipaamaan juuri näitä tunteja. Tunnin lopulla tehtiin

koreografiaa tarantoon, mutta koreografia oli kuitenkin sivuseikka tanssitekniikan treenaamisen rinnalla. Opettajana La Truco oli miellyttävä ja herttainen, mutta tarkka.

Koska tarkoituksenani oli kokeilla hyvin erilaisia tyylejä, onnistuin valinnoissani hyvin. Jokaiselta opettajalta sai jotain erityistä, vaikka välillä tunsin oloni hieman skitsofreeniseksi tässä tyylien sekamelskassa. Kun syöksyin La Trucón tunnilta suoraan Carmen Cortésin tunnille, yritin venyttää käyttävällä 20 senttiä pidemmäksi. Jotkut kiinnostavat opettajat jäivät vielä kokeilematta aikataulujen, rahan ja jaksamisenkin vuoksi. Esimerkiksi **La Tachaa** kehuivat monet. **Manuel Ortegasta** tunnuttiin olevan kahta mieltä, mutta mielelläni olisin käynyt testaamassa.

Baarin takahuoneesta konserttisaliin

Lähes kaikki rahani upposivat tunteihin, joten esitysten seuraaminen jäi vähemmälle, vaikka tarjontaa näytti olevan. Kaikkien näin neljä esitystä, joista ensimmäisen *tablaó* Las Carbonerasissa. Carbonerasin esitys oli oikein kelvollinen, joskin ryhmä, Cuadro, oli hieman epätasainen. Esityksessä oli kuitenkin sykettä, koreografiat olivat pääosin toimivia. Vierailijana esiintynyt **Domingo Ortega** teki hienon ja vaikuttavan *soleán*, josta välittyi huikea läsnäolo: tanssijan selkä voi olla uskomattoman ilmaiseva.

Toinen *tablaó* matkani suuntasi Casa Patasiin, jonka kolmeakymppiä en olisi maksanut, ellei lavalla olisi ollut **Belén Fernández**. Iltaan mahtui kaksi merkittävää asiaa, kolmen kitaran tuhti sointi ja Belénin jalkatyö. Luulen, etten ole koskaan nähnyt kenenkään naisen koputtavan sillä tapaa. Muutoin iltani ei ollut erityisen onnistunut. Minut plaseerattiin näyttämön sivulle takanurkkaan pylvään taakse (se oli siis 30 euroa!), josta sitten kömmän esityksen alkaessa nojailemaan seinustalle, josta saattoi sentään nähdä lavalle. Tanssijoiden, Belénin ja **Kelian Jiménezin** kasvot jäivät kuitenkin suurelta osin näkemättä, eikä tunnelma ihan ylettynyt minuun asti, vaikka musisointi oli kuitenkin kiintoisaa ja tanssi huikean taitavaa. Tanssissa jäin kuitenkin kaipaamaan letoilta hieman enemmän, rytmit ja jalat olivat korostuneesti pääosassa.

Koskettavin esitys oli nuorten, kenties tulevien ammattilaisten pienimuotoinen keikka baari Juglarissa, Plaza Lavapiésillä (flamenco joka toinen torstai). Laulaja, kitaristi, kolme tanssijaa, pieni lava ja vajaat kolmekymmentä katsojaa. Ensimmäisen fandangon aikana ehdin ajatella, että tanssijat ovat kerrassaan liikuttavia jännityksessään, mutta äidillinen hymyni hyytyi hyvin pian, ja olin täysillä mukana esityksen tunnelmassa. Kerrassaan hieno kokonaisuus, jossa tanssijoiden ja muusikoiden yhteistyö tuotti valtaisan elämyksen. Jotenkin tällainen pienimuotoinen tekeminen viehättää minua koko ajan enemmän.

Juglarin esityksen jälkeen olin jo valmis vastustamaan kaikkea suurta ja teatraalista ja vannomaan erityisesti harrastajien nimeen, kun jouduin vielä kertaalleen täsmentämään käsityksiäni. Viimeisenä Madridin iltanani menin katsomaan "Territorio Flamenco" -esitystä: **Miguel Poveda, Arcángel, Carmen Linares, Diego Carrasco, La Susi ja Israel Galván** Teatro Lope de Vegassa. Konsertti koostui mitä erilaisimmista paloista Carrascón "Hello Dollystä" Arcángelin fandangoihin ja Povedan argentiinalaisesta tangosta Linaresin perinteisiin tulkintoihin. Jokaisen laulun kohdalla mietin vain sitä, kuinka joku voi olla niin käsittämättömän hyvä, ja sitten tuli seuraava vielä parempi. Jos sanon, että konsertin heikoin lenkki oli Carmen Linares, osaa kukin varmaan laittaa mielessään homman kohdalleen. Hienoja lauluja yksin ja yhdessä, tunnelma yletyi teatterin joka riville. Varsinainen tajunnan räjäytys minulle oli La Susin, Povedan ja Arcángelin yhteinen *La leyenda del tiempo*.

Madridista Jyväskylään

Lähdin Madridiin voidakseni keskittyä oppimaan flamenco, flamencosta. On vaikea sanoa, kuinka paljon opin ja mitä opin siksi, että olin juuri Madridissa. Mahdollisuus oppia ja tehdä flamenco kun on Suomessakin verrattain hyvä: suomalaisen opetuksen taso on korkea, meillä vierailevat parhaat opettajat, täällä näkee erittäin hyviä konsertteja, ja rytmit ovat vaikeita espanjalaisillekin. Ehdin matkani aikana olemaan ylpeä suomalaisesta flamenco-elämästä moneen kertaan.

Luulen, että suurin ero oppimisessa kotona ja Espanjassa syntyykin siinä,

Meri Jalonen ja Leena Mikkola Amor de Diosin edustalla.

että flamenco on meillä edelleen jotain erikoista ja eksoottista. Madridissa flamenco on, siihen ei tarvitse erikseen ruveta. Jos tarvitset levyä, menet levykauppaan, jos tarvitset kengät, menet kenkäkauppaan. Jos haluat treenata, on joka päivälle tarjolla jotain ja siihen tulee erilainen rutiini. Luulen, että juuri tämä flamencon näkyminen arjessa tekee myös oppimisesta erilaista. Kotona opittua käsittelee analyttisemmin. Kun flamenco tulee vastaan arjessa, ei ehdi tai tarvitse pysähtyä kaikkeen, mutta se kaikki pääsee vaikuttamaan itseän jollakin lailla. Oppimisen tapaa ei ehkä selitäkään pelkästään kulttuuri, vaan pikemminkin arki.

Hartola 13.4.2004. Outo olo. Matka on kulunut äärettömän nopeasti, ja olen tipahtanut lentokoneesta keskelle metsää. Toistaiseksi omat ajatukset ovat vielä niin prosessissa, ettei sieltä sekamelskasta nouse mitään selkeää. Mieleen pulpahti äsken ajatus, olenko oppinut yhtään mitään, ja hetkeen en ollut lainkaan varma. Entä jos olisikin tehnyt kaiken turhan takia? Ajatus haihtui kuitenkin aika pian. Kyllä tällä odysseialla varmasti on merkityksensä. En vielä osaa eritellä millainen, mutta tiedän, että on.

Leena Mikkola

Concurso Nacional de Arte Flamenco

Yksi Espanjan tärkeimmistä flamencotapahtumista, Córdobassa joka kolmas vuosi järjestettävä kansallinen flamencokilpailu Concurso Nacional de Arte Flamenco, toteutettiin huhti-toukokuun vaihteessa seitsemännentoista kerran.

Ensimmäinen Concurso Nacional järjestettiin Córdobassa vuonna 1956, ja sen tarkoituksena oli ennen kaikkea voimistaa *cante jondon* asemaa. **Manuel de Falla** ja **Federico García Lorca** olivat ideoineet Cante Jondo -kilpailun Granadassa vuonna 1922, ja **Ricardo Molina** sai ajatuksen kilpailusta, joka jatkaisi samaa linjaa. **Anselmo González Climent**, joka oli julkaissut kirjansa "Flamencología" vuonna 1955, lähti Molinan pyynnöstä mukaan suunnittelemaan tapahtumaa. Córdobaan silloinen kaupunginjohtaja **Antonio Cruz Conde** päätti yhdistää kilpailun toukokuuseen Festival de los Patios Cordobeses -juhlaan, minkä yhteyteen se nykyäänkin ajoittuu. Alkuaikoina kilpailun nimi oli Concurso Nacional de Cante Jondo. Nykyiseen se muutettiin vuonna 1965, kun kilpailu avautui myös tanssijoille ja kitaristeille.

Lähes kaikki flamencon suurista nimistä ovat joskus voittaneet jonkun Concurso Nacionalin palkinnoista. Kuuluisimpien joukossa ovat mm. **Fernanda** ja **Bernarda de Utrera**, **Matilde Coral**, **Merche Esmeralda**, **Paco de Lucía**, **Mayte Martín**, **Paquera de Jerez**, **Manolo Sanlúcar**, **Juan Habichuela**, **Mario Maya**, **El Pele**, **José Mercé**, **Joaquín Grilo**, **Vicente Amigo**, **Javier Latorre**, **Antonio el Pipa**, **Eva Yerbabuena** ja **Israel Galván**.

Concurso Nacional on hyvin järjestetyn tapahtuman maineessa, ja arvostetut palkinnot tuovat kunniaa voittajille. Viime aikoina on kuitenkin kuulunut hiljaista nurinaa yleisestä tason laskusta. Tänäkään vuonna ei jaettu ainoatakaan erityispalkintoa, jotka on varattu huippusuorituksille ja nimetty vastaavasti: "Silverio" laulajille, "Antonio" tanssijoille ja "Paco de Lucía"

kitaristeille. Osa muistakin palkinnoista jää usein jakamatta, mikä tietysti tarkoittaa, ettei palkintojen arvo pääse laskemaan, vaikka jonakin vuonna osanottajien taso olisi yleisesti matalampi.

Arvostettu kilpailu

Kilpailua on keuhuttu myös sen avoimuudesta. Kuka tahansa ikään, kansallisuuteen ja periaatteessa taitoihinkin katsomatta voi osallistua karsintoihin. Tuomarit arvioivat jokaisen suorituksen, vaikka voivatkin keskeyttää esityksen saatuaan mielestään tarpeeksi näyttöä. Tämän vuoden kilpailuun ilmoittautuneita oli yhteensä 245, joista peräti 23 oli ulkomaalaisia. Euroopan maista olivat edustettuina Italia, Turkki, Ranska, Saksa, Itävalta, Slovakia ja Hollanti. Japanista oli peräti seitsemän osanottajaa. Muut mukana olleet maat olivat Libanon, Australia, Yhdysvallat, Meksiko, Venezuela ja Peru. Alkukarsinnoista jatkoon pääsi kaksi ulkomaalaista, molemmat kitaristeja: hollantilainen ja slovakialainen.

Palkinnot ja niiden jakamisperiaate ovat vuosien varrella vaihdelleet. Tämän vuoden jaossa olevat palkinnot olivat 12 000 euron erityispalkintojen lisäksi useat 3000 euron palkinnot kaikilla osa-alueilla. Laulajien palkinnot on nimetty tietenkin laulajalegendojen mukaan: 'Antonio Mairena' (esityslajeina *seguiiriyas*, *tonás*), 'Manolo Caracol' (*soleares*, *bulerías*), 'Fosforito' (*serranas*, *livianas*, *polo* ja *caña*), 'Camarón' (*alegrías*, *mirabrás*, *romeras*, *rosas*), 'Antonio Chacón' (*malagueñas*, *granáinas*, *cartageneras*, *tarantas*, *tarantos*), 'Cayetano Muriel' (*fandangos* *locales*, *fandangos* *personales*), 'Pepe Marchena' (*guajiras*, *colombianas*, *milongas*, *vidalitas*) ja 'Niña de los Peines' (*tientos*, *peteneras*, *tangos*, *garrotín*, *farruca*). Tanssin palkinnot ovat vastaavasti 'Mario Maya' (*alegrías*, *mirabrás*, *romeras*, *rosas*), 'Matilde Coral' (*tangos*, *tientos*, *garrotín*, *tarantos*, *zambra*), 'Antonio Gades' (*farruca*, *zapateado*, *martinetes*), 'El Güito' (*soleares*, *seguiiriyas*, *la caña*, *el polo*), 'Pilar López' (*caracoles*, *rondeñas*,

serranas, *peteneras*) ja 'Carmen Amaya' (*bulerías*, *zorongo*, *alboreá*, *rumba*, *tanguillo*). Kitaristeille jaossa on kaksi palkintoa 'Manolo Sanlúcar' konserttisoittajille ja 'Juan Habichuela' tanssin ja laulun säestäjille.

Concurso Nacional de Arte Flamenco 2004, voittajat:

LAULU:

"ANTONIO MAIRENA": **Jesús Matías Solano "Jesús Chozas"**
"MANOLO CARACOL": **Rosario Guerrero Hernández "Rosario La Tremendita"**
"CAMARÓN": **Antonio López Olmo "Yeye de Cádiz"**
"D. ANTONIO CHACÓN": **Antonio Porcuna Mariscal "El Veneno"**
"CAYETANO MURIEL": **Jesús Matías Solano "Jesús Chozas"**
"PEPE MARCHENA": **Juan Antonio Camino Wenceslá "Juan Antonio Camino"**
Jakamatta jäivät "NIÑA DE LOS PEINES" ja "FOSFORITO"

TANSSI:

"MARIO MAYA": **Ana Belén López Ruiz "Belén López"**
"MATILDE CORAL": **Dolores Pérez González "Lola Pérez"**
"ANTONIO GADES": **María Palmero Gómez "María Borrull"**
"CARMEN AMAYA": **Soraya Clavijo Castillo "Soraya Clavijo"**
Jakamatta jäivät "EDUARDO SERRANO EL GÜITO" ja "PILAR LÓPEZ"

KITARA:

"MANOLO SANLÚCAR": **Gabriel Expósito Sánchez**
"JUAN CARMONA HABICHUELA": **Eduardo Trassiera López**

Maija Lepistö

Farruquito puhuttaa Espanjassa

Monet varmasti muistavat pienen mustalaispojan, joka tanssi nyt jo edesmenneen isoisänsä **Farrucon** rinnalla **Carlos Sauran** elokuvassa "Flamenco". Nykyään tämä pikkupoika on 21-vuotias, nuoresta iästään huolimatta klaaninsa johtaja ja sevillalaisen flamencon kärkinimiä, vastikään parhaana miestanssijanakin palkittu (Premio Hoy 2004).

Muutama kuukausi sitten ei monikaan – flamencopiirejä tietysti lukuun ottamatta – Espanjassa tuntunut kuitenkään tietävän mitään tästä tanssijalupauksesta. Mutta nyt **Farruquito** on puheenaihe kaikkialla. Mistä yllättävä muutos? Seurausta voitetusta palkinnosta vai hänen uudesta teoksestaan? Ikävä kyllä nämä ansiot eivät ole yhtäkkisen julkisuuden takana. Viime syksynä Farruquito nimittäin ajoi Sevillassa suojatietä ylittäneen miehen yli ja pakeni hädissään paikalta. Mies kuoli sairaalassa, mutta Farruquito pysyi

hiljaa esiintyen ympäri maailmaa, kunnes hänet pidätettiin maaliskuun lopulla. Ja yhtäkkiä jokaisella tuntuu olevan tanssijasta henkilökohtainen mielipide. Television lukuisiin keskusteluohjelmiin voi soittaa purkaakseen mieltään, yksioikoisesti joko Farruquiton puolesta tai Farruquitoa vastaan.

Vastustajien puolella on ikäviä faktoja: syytetty ajoi ilman ajokorttia ja vakuutusta, pakeni onnettomuuspaikalta ja väitti myöhemmin pikkuveljensä **El Farrun** ajaneen kyseistä autoa (15-vuotiaasta veljeä ei voitaisi rangaista). Puolustajat ylistävät kovaan ääneen nuorukaisen taitoja ja surkuttelevat tämän suurta perhettä, jonka toimeentulo on lähes yksinomaan tanssijan ansioiden varassa. Perhe on maksanut 40 000 euron takuut ja Farruquito saanee tanssia kutakuinkin vapaana, kunnes tuomio ensi vuonna päätetään: todennäköisesti 2–8 vuotta vankeutta – mikäli häntä ei sitten takuista huolimatta päätetä säilyttää tuomioon asti mieluummin telkien takana. Ei vaarallisuutensa vuoksi, vaan koska hän on viranomaisien mukaan aiheuttanut "sosiaalisen hälytystilan". Ihmiset ovat kiihdyksissään myös monien tunnettujen artistien kuten **Antonio Canalesin**,

Ketaman jäsenten ja **Camarónin** lesken kommentteista, ettei Farruquito asemansa vuoksi pitäisi vangita, vaikka samalla myöntävätkin, että lakien pitäisi olla samat kaikille.

Espanjassa tapahtuu tuhansia vastaavia onnettomuuksia vuosittain. Nyt "Farruquiton tapaus" on noussut edustamaan niitä kaikkia, ja puhutaan jopa lakien muuttamisesta, jotta tekijät saataisiin paremmin vastuuseen. Farruquiton ura kärsii joka tapauksessa kovan kolauksen, vangitaan hänet tai ei. Toukokuuksi suunnitteilla olleet häätkin jouduttiin perumaan. Vaikka Farruquito on kaiken paineenkin alla pystynyt esiintymään räysille saleille teoksellaan "Alma vieja", ei hänen nimellään tästedes ole kovin kaunis kaiku ihmisten korvissa. Toisaalta julkisuus on aina julkisuutta. Ensi vuonna tuomarit päättävät, saako Farruquito vatedeskin jakaa taidettaan kansalle. Camaronin leski halusi lohduttaa Farruquitoa muistuttamalla, että Camarón kävi aikoinaan läpi hyvin samantapaisen tapahtumasarjan ja selvisi vankeudesta. Saamme siis nähdä pystyykö nyt samaan Farruquiton *arte*.

Maija Lepistö

Palvelua, Osaamista, Valikoimaa

Väriä kotiisi maalaten,
trendikkyyttä tapeteilla,
laatua lattianpäällysteillä,
kestävyyttä keraamisilla
laatoilla.

Paras
Sisustuskauppa

www.rtv-yhtyma.fi

Flamenco Raumalla: Flamenco tutuksi – itselle ja muille

Flamencokitara soi sävelistä sointuihin, takoo tekniikkaa, tietää historiasta ja filosofiasta, tuntee laulun ja tanssin sykkeet. Alkoi kahden naiskitaristin, Annen ja Katrin, matka Suomesta Espanjaan näitä etsimään.

Muutamia vuosia sitten aloittamastamme flamencoharrastuksesta on tullut tärkeä osa omaa työskentelyämme musiikin alalla. Samalla se on tuonut jatkuvasti erilaisia haasteita ja uusia kysymyksiä, joihin olemme yrittäneet löytää vastauksia käymällä kursseja niin Suomessa kuin Espanjassakin. Yksi antoisimmista kitarakursseista, johon olemme osallistuneet, oli Córdobassa vuonna 2002 pidetty "Naturaleza y forma de la guitarra flamenca". Kurssin opettajina olivat kitaristit **Manolo Sanlúcar**, **Manolo Franco**, **José Antonio Rodríguez** ja **Paco Serrano**.

Meidän molempien itsenäinen flamencon tutkiminen ja soittotaidon kehittäminen sekä yhteiset kurssimatkat, esiintymiset ja keskustelut kaikesta flamencoön liittyvästä tuottivat vähitellen idean.

Niinpä aloimme kehittää Flamenco tutuksi -sarjaa, josta olemme toteuttaneet jo ensimmäisen osan Rauma-päivänä 17.4.2004 Rauman Musiikkiopiston avoimen osaston opetuksena.

Flamenco tutuksi

Flamenco tutuksi -sarjan ensimmäisessä osassa tarjosimme tietoa flamencon moninaisuudesta ja alkuperästä kaikille harrastajille, eritoten niille, jotka ovat vasta aloittaneet ja luovivat sen vaikeassa maastossa. Toimme esille flamencon kirjoa selvittämällä lajin historiaa henkilöiden (laulajien, soittajien

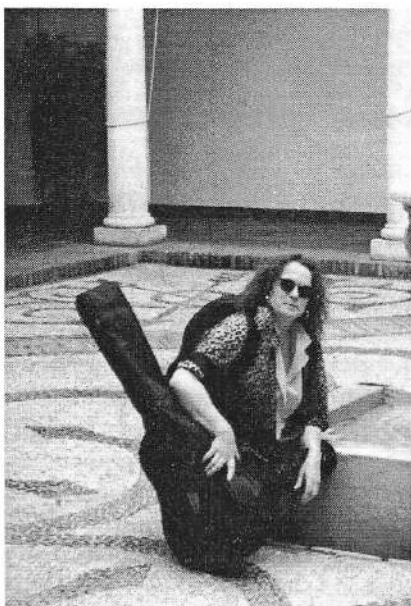
ja tanssijoiden), eri teorioiden sekä maantieteellisten ja kulttuurillisten näkökulmien kautta. Tarinan kerroimme kuvallisin keinoin näyttämällä video-koosteita flamencoesityksistä, "flamencon reiteistä", sekä tunnelmia mm. Sevillasta, Jerezistä, Cádizista ja Córdobasta. Käytössämme oli historiallisia näytteitä Espanjan television TVE:n arkistoista (videokoosteita ohjelmasarjoista kuten Algo mas que flamenco, Arte y artistas flamencos, La buena música, Caminos flamencos, Tesoros del baile flamenco).

Lisäksi näyttelykujallamme yleisöllä oli mahdollisuus tutustua juliste-koosteisiin, joissa eri tavoin toimme esille flamencon historiaa, filosofiaa, kulttuuria ja käytäntöä. Taustalla soivat omat suosikkimme **Calixto Sánchez**: "De La Lirica al Cante", **Paco de Lucía y Ricardo Modrego**: "12 canciones de García Lorca para guitarra", **El Viejín**: "Algo que decir", **Paco de Lucía**: "La Fabulosa Guitarra de Paco de Lucía", **Enrique de Melchor**: "Arco de las Rosas" ja "Cuchichi" sekä **Tomatito**: "Tomatito".

Flamenco tutuksi -projektin jatko-osan toteutamme mahdollisuuksien mukaan osin workshop-muodossa. Luennoinnin ja oman opetuksen sekä ohjauksen lisäksi on luvassa myös vierailuvia opettajia (suunnitteilla). Aikataulusta kiinnostuneille tarkempaa tietoa myöhemmin.

Córdoban opettajat haastattelussa, vasemmalta oikealle: Manolo Sanlúcar, José Antonio Rodríguez, Manolo Franco ja Paco Serrano.

Anne K. Saarenpää

Kitaransoiton opettaja (Rauman Musiikkiopisto), filosofian maisteri (pääaineena musiikkitiede), flamenco-kitara (opiskeluja Suomessa sekä Espanjassa).

Klassisen kitaransoiton opettajana koen tärkeänä ohjata oppilaita flamencomusiikin kiehtovaan maailmaan. Opiskelemme kitaratunneilla klassisen soiton ja vapaan säestyksen lisäksi muun muassa flamencokitarransoiton perustekniikkoja, eri lajien compásta, tanssin ja laulun säestyksen alkeita ynnä muuta.

IFLAMENCONI!

1995 ja Kuopio
Gerardo Nuñez
korutonta kertomaa
tekniikkaa
vielä kaikki minulle
tarinaa.

Vuodet vuosien jälkeen
Tampere, Turku, Helsinki
kurssit kurssien perään nimet
nimien rinnalle "El Viejin", Pedro
Sierra, Raul Mannola, Gaspar
Rodríguez, Paco Jarana, "El
Bolita", Rafael Merengue, Paco
Serrano, Manolo Sanlúcar, José
Antonio Rodríguez, Manolo
Franco, "Chicuelo", Fran Cortes,
Ramón Maronier, Rubin de la
Ana, Juanito, Jouni Meriläinen

Tietoa mitä arvokkainta.

Lorca: "...Niin kaukana ja
yksin, en koskaan saavu
Córdobaan..."

Kiehtoi maa kaukana
Espanjan maa houkutti
villitsi flamenco.

Córdobaan kesällä kerran
ja toisenkin
myös Sevillaan matkani johti
nyt Granadaan
kohti tarujen Alhambraan.

Kitara ja minä, Soleá sormissa
Bulerías polvissa, askellus
Alegrías

AnneKaarins 2004

Katri Jussila:

Musiikkitieteen ja kitaransoiton opiskelija, flamencokitara (opiskeluja Suomessa sekä Espanjassa). Tänä keväänä tein proseminariesitelmän flamencosta Turun musiikkitieteen laitokselle. Työssäni "Flamenco" oppimaan suullisen ja kirjallisen viestinnän kautta – tarkasteluna soleá käsittelin flamencon opetusta. Aineistonani käytin lähinnä **Paco Serranon** oppikirjaa "La guitarra Flamenca de Paco Serrano" sekä hänen opetusmateriaaliaan Córdoban kitarafestivaalin kurssilla "Naturaleza y forma de la guitarra flamenca", johon osallistuin vuonna 2002.

kerrot
DUENDESTA

Paljonko sillä olisi
kerrottavaa.

Paljon, silmäillen paperiin
painettua vanhaa leträä.
Taustalla Soleán kaiku... Mitä
sinä minulle kerrot?

Voi kun voisin heittäytyä
ilman kärsimyksiä sen virtaan,
antaa laulun soljua lävitseni.

Mutten voi.... Minun on
kangettava rautaporttisi,
ryömittävä suojamuurisi läpi,
niin että olen yhtä kuin sinä.
Niinkö?

Taputat minun vereeni
rytmiä, laulusi melodiat luot
nyrkkiin puristuneena ja
kitara...

dooriset askeleet
andalucialaiseen kadenssiin,
aina kuin mitään muuta ei
olisi ja ääni..
se pitää lyödä, mutta
pehmeästi.

Kiusoittelet niillä minua,
annat minun tuntea sen, muttet
anna minun tietää ja rajaat
minut ulos, sanoen et voi
ymmärtää.

Kuitenkin sanot että paljon
sinulla on minulle kerrottavaa
Mucho tengo que decirte
Mutta nimesi on hiljaisuus
Pero me llamo silencio
Silti kuiskit minulle
hiljaisuudessasi
Yo te lo digo callando
Mutta se jääkin vain sinun
ruumiiseesi
Pero se entera mi cuerpo

Niin kuin se jäi minuunkin.
Nyt ymmärsin, kerrot
duendesta...

Katri Jussila 2004

Teksti ja kuvat:
Anne K. Saarenpää
ja Katri Jussila

Flamenco!

Teksti: Gwynne Edwards,
kuvat Ken Haas. Thames &
Hudson. 2000

Englanniksi julkaistu flamencoä esittelevä kirja keskittyy perusasioihin; asiaan vihkiytneelle se ei tarjoa uutta tai yllättävää.

Tekstin tekijä **Gwynne Edwards** on Walesin yliopiston espanjan kielen ja kulttuurin professori, joten asiantuntemusta riittää. Katse on kuitenkin hieman akateemisen ulkopuolinen – kuten usein muillakin asiasta julkaisuja tekeillä. (Ulkopuolisuus ei sinänsä ole huono asia, sillä ulkopuolinen

voi huomata asioita, jotka itse tekijä saattaa ohittaa itsestäänselvinä.) Akateemisuuden hyvä puoli on se, että tieto on täsmällisesti ja huolellisesti dokumentoitua: lähdetiedot ja asiasanat julkaisun perässä helpottavat sen käyttöä käsikirjana. Thames & Hudsonin julkaisusarjassa on myös muita musiikki- ja tanssilajeja koskevia kirjoja. Julkaisu on siis suunnattu ns. suurelle yleisölle, mikä on muotoillut sen asua ja sisältöä.

Flamenccon historiaa koskeva osuus on melko niukka suhteessa kirjan kokoon, joskin olennaiset asiat on tuotu esille. Kotimaiseen flamencojulkaisuumme verrattuna historian osuus jää suhteellisen pieneksi. Perusasiat musiikista ja tanssista, kuten palojen erilaiset luokittelutavat ja niiden taustat, kerrotaan ymmärrettävästi. Teksti painottuu taiteilijoiden esittelyyn, joka on toteutettu kronologisesti etenevänä ja höyrytettyä historiallisilla taustoituksilla sekä siihen liittyvillä tyylien muutoksilla. Joidenkin flamenco-taiteilijoiden valitseminen ja toisten poisjättäminen herättää kummastusta. Tietysti kyse on aina makuasioista, eivätkä kaikki artistit mahdu yhteen kirjaan.

Kirjoittaja kuvailee **Carlos Sauran** flamencolokuvia ja myös analysoi joitakin flamenccon ilmiöitä näiden elokuvien pohjalta. Asiassa on sekä myönteiset että kielteiset puolensa. Kun kirja on suunnattu suurelle yleisölle, joka parhaiten tuntee flamencoä Sauran kuuluisista elokuvista "Carmen" ja "Flamenco", ratkaisu on perusteltu. Tällöin vähemmän flamencoä tunteva lukija saa edes jonkunlaisen kuvan siitä, mistä on kysymys. Toisaalta valinta kapeuttaa ja ehkä vääristääkin asian esittelyä – esimerkiksi **Sara Barasista** on julkaisussa mainintana vain yksi kuva. Julkaisussa ei myöskään ole mukana uusimpia flamencosuuruuksia

Kirja on kuvitukseltaan
ja painoasultaan muhkea.
Iltalukemisena sängyssä se
ei ole käytännöllinen
johtuen raskaan sarjan
kokoluokasta.

kuten **Angel Rojas** ja **Carlos Rodríguez**, mikä viittaa siihen, että teksti on ollut vanha jo julkaisemisvaiheessa. Julkaisujen tekeminenhän viivästyy usein.

Kirja on kuvitukseltaan ja painoasultaan muhkea. Iltalukemisena sängyssä se ei ole käytännöllinen johtuen raskaan sarjan kokoluokasta. Valokuvia – sekä muiden kuvaamia että kuvaaja **Ken Haasin** julkaisua varten ottamia – on runsain mitoin, ja ne hallitsevat julkaisun ulkoasua. Haasin kuvat ovat suurelta osalta flamenccon näyttävää puolta korostavia: huikean kauniita asuja sekä dramaattisia ja romanttisia asetelmia. Joku ankarammin lajia vaaliva saattaisi kuvailla niitä "turistiflamecoksi". Joissakin kuvissa kohteiden ääriviivat on häivytetty vauhdin esiintuomiseksi, jolloin värit ovat liudentuneet toisiinsa ja ihmisfiguurit ovat menettäneet hahmonsaa. Tämän tyyppinen valokuvaamisen tapa ei kuitenkaan

palvele itse liikkeen esille tuomista, vaan kuva näyttää hahmottomalta mössöltä. Taitava valokuvaaja saa liikkeen esille siten, että hahmot ja värien kontrastit säilyvät. Kuvaajan täytyy myös ymmärtää kohteensa taustaa. Muiden ottamista kuvista osa on todella antoisaa katseltavaa. Positiivista on se, että mukana on myös nuoruuden ja kauneuden standardeista poikkeavien flamencoihmisten kuvia vaihtelevissa ja yllättävissäkin tilanteissa, ja osin myös huumorin keinoin lähestyttynä. Osa kuvista on otettu uskonnollisista tapahtumista, joista ei kerrota mitään kuvan yhteydessä. Olisin kaivannut vaikkapa lyhyttäkin valaistusta kuvien tapahtumiin niiden ymmärtämiseksi. Ylipäätään tekstin, valokuvan, liikkuvan kuvan ja äänen yhdistäminen perinteisemmän ja uuden teknologian keinoin olisi tässä lajissa paikallaan. Mistä löytyisi se julkaisija, joka ottaisi (taloudellisesti riskialttiiksi?) tehtäväkseen tällaisen julkaisun tuottamisen?

Arja Haapakorpi

Letra Pacon testaa DVD:t

Paco de Lucía: Light and shade

Ohjaus: Michael Meert.
Arthaus Musik (2002)
Kesto: 60 min

Paco de Lucíasta (s.1947) kertova dokumentti "Light and shade" oli pettymys. Tunnin mittainen ohjelma keskittyy yksipuolisesti Lucían uraan soolokitaristina, vaikka **Camarón de la Islan** rinnalla puolet urastaan tehneen mestarin elämästä saisi paljon enemmänkin irti. Luova aikakausi Camarónin kanssa jää turhan vähälle huomiolle. Ylipäänsä kollegojen ja yhteistyökumppanien haastattelut loistavat poissaolollaan. Ohjelma on toteutettu amerikkalais-tyylisesti pintaa raapaisten, epäolennaisuuksiin puuttuen, ja on suunnattu pikemminkin asiaan perehtymättömille kuin *aficionadoille*.

Paco de Lucía muodosti kaksi vuotta vanhemman veljensä **Pepe de Lucían** kanssa lapsiduon **Los Chiquitos de Algeciras**. Jo 11-vuotiaana Paco teki ensimmäisen Amerikan kiertueensa veljensä kanssa, flamencolapsitähtinä. Tämän aikakauden esille tuominen ja Pacon muistelut olivatkin mielenkiintoista kuultavaa. Myös anekdoorit Camarónista ja aforismit flamencosta olivat ohjelman makeinta sisältöä. Paco de Lucía tunnetaan älykkäänä ajattelijana, jonka tie flamencon uudistajaksi ei ole käynyt vain sattumalta, eivätkä innovatiiviset suunnanmuutokset ole löytyneet vain intuition kautta. Siksi olisin halunnut kuulla enemmänkin hänen ajatuksiaan.

Todella hämmästyttävää

oli Pacon veljien, Pepen ja Ramónin, haastattelujen täydellinen puuttuminen. He sentään ovat olleet todella merkittäviä henkilöitä Pacon kehityksen kannalta. **Ramón de Algeciras** vanhimpana veljenä ja flamencon ammattilaisena toimi varhaisessa vaiheessa pikkuveljensä opettajana ja innoittajana. Myöhemmin molemmat herrat olivat Paco de Lucían sekstetissä tärkeitä hahmoja. Ainoastaan veljesten sisarta **Mariaa** kuullaan. Myöskään pitkäaikasia työtovereita **Tomatitoa** ja **Carles Benaventeä** ohjelmassa ei edes mainittu. Olisi myös luullut löytyvän jotain haastattelumateriaalia Camarónilta, jolla Lucían henkilökuvaa olisi saatu näin syvennettyä. Pacon tarinat kierteista ja sävellystavoista Camarónin kanssa olivat mielenkiintoista kuultavaa, mutta kertoivat enemmänkin Camarónista kuin Lucía. Hyvälle dokumentille flamencon suurimmasta uudistajasta olisi vielä sijaa. Siihen ei tosin 60 minuuttia riittäisikään.

*Arvostelu
julkaistu lyhennettynä Letrassa
02/2003*

Francisco Sánchez - Paco de Lucía 2-DVD

Dokumentti (93min)
Ohjaus: Daniel Hernandez & Jesús de Diego
Concierto de Aranjuez (23min),
Solo, dúo, trío (40min),
ALEA TV, Universal (2003)

"Olen **Francisco Sánchez** alias **Paco de Lucía**. Olen kitaristi." Näillä sanoilla käynnistyy intiimi henkilökuvaa flamencon suurimmasta uudistajasta. Tämä dokumentti kertoo sen minkä edellinen jätti kertomatta. Ohjelma peilaa ihmelapsesta jumalaksi nostetun taiteilijan uran alkuvaiheita uusimman levyn valmistumiseen. Puoli-toistatuntinen ohjelma raottaa verhoa taiteilija Paco de Lucían yksityiselämään. Se kertoo taiteilijan yksinäisyydestä ja muuttamisen vaikeudesta, kuinka rauhallista elämää Meksikon merenrantakylässä viettävä Francisco Sánchez joutuu muuttumaan maailmaa kiertäväksi taiteilijaksi, Paco de Lucíaksi. Juuri tämä ohjelman läpi kantava näkökulma on mielenkiintoinen. Tekijät ovat

onnistuneet rinnastamaan Pacon yksityisen ja julkisen elämän hyvin, eikä tunnelma rikkoonnu. Siirtymät Meksikon kalastusreissuilta konserttilavoille ja takaisin on tehty taitavasti, eikä dokumentti muutu missään vaiheessa tylsäksi tai pomppivaksi. Maestro kertoo kuinka onnellinen lapsuus antoi tarvittavat eväät luomisvoimaiselle uralle. Hän painottaa kuinka kannustavilla vanhemmilla ja pikkukaupunkilaiselämällä oli hänen taiteilijana kehittymiselleen ratkaiseva merkitys.

Dokumentissa kuullaan ylistäviä lausuntoja lähes kaikilta tämän hetken arvostetuimmilta flamenco-kitaristeilta. Monet heistä ovat aloittaneet soittamisen Lucían innoittamana. Tekijät ovat nähneet vaivaa etsiessään käsiinsä suuren joukon haastateltavia. Niño Ricardon tytär kertoo kuinka nuori Paco sai evästystä hänen isältään, joka taas oli Pacon esikuva. Ohjelma ei mitenkään pysty kertomaan kaikkea Pacon neljäkymmentä vuotta kestäneeltä uralta, mutta kertoo olennaisen. Olin toivonut näkeväni lisää Camarónin aikaisesta jaksosta, mutta se olisi jo oman ohjelmasarjan arvoinen.

Toinen levy sisältää yli tunnin Paco de Lucíaa livenä. Käänteentekevä Aranjuezin konsertti yhdistettynä fuusioflamencokonserttiin on varsin tyhjentävä osoitus mestarin suvereeniudesta. Tämä on pakollinen hankinta kaikille aficionadoille. Suosittelen lämpimästi muillekin. Tuhti paketti on todellakin rahansa väärti. Ohjelma on tekstitetty englanniksi.

Tommi Virtanen

Suomi:

17.–23.6.

Kuopio Tanssii ja Soi

Ohjelma netissä:

www.kuopiodancefestival.fi

Flamencokurssit 17.–23.6:

Keskitaso / Kaari Martin

Jatkotaso (tekniikka) / Rafaela

Carrasco

Koreografiaworkshop / Rafaela

Carrasco

Tiedustelut: puh. (017) 282 1541

kuopio.dance.festival@travel.fi,

5.–10.7.

Flamenco- ja ratsastusleiri Hovin ratsutilalla Vesilahdessa.

Tanssikurssit (ylempi ja alempi

keskitaso), opettajana Kaari Martin,

tunteja säästää Rauli Rantanen.

Lisätietoja ja ilmoittautumiset

puhelimitse 050 554 1374 tai

<http://www.hovinratsutila.fi>

10.–18.7.

Kaustinen Folk Music Festival

Esiintyjinä mm. espanjalainen

kansantanssiryhmä Coros y Danzas de

Lorca

Lisätietoja: www.kaustinen.net,

www.corosydanzasdelorca.com

25.–31.7.

Varjoflamecoviikko Tampereella

ks. lisää sivulta 3

19.–22.8.

Pori Folk, ohjelmassa mm.

19.8. Flamencotanssija Antonio

Vallejo ryhmineen Granadasta,

ravintola Siltakulma klo 21

21.8. Satakunta-tanssit Eetunaukiolla

klo 12.30–15, esiintyjinä mm. Porin

flamenco-opisto

21.8. Antonio Vallejo ryhmineen,

Promenadisali klo 19

21.8. Las Bailaoras de Flamenco

(Pori), ravintola Suomalainen Klubi

klo 21.

Lisätietoja: www.pori.fi/

kulttuuri/porifolk/

23.8. Helsingin Juhlaviikoilla

Roni Martin & Jukka Orma:

“Tanssiinkutsu”

Pentti Saarikosken runoihin sävelletty

pop-rock-flamencoteos.

Flamencotanssijana Kaari Martin.

Huvila-teltassa klo 19.00 “Elävien

runoilijoiden ilta”, 12 euroa.

lisätietoja:

www.helsinginjuhlaviikot.fi

www.kolumbus.fi/

compania.kaari.martin

1.–2.9.

Compañía Kaari Martin: Jörö-Jukka

Kanneltalo, Klaneettitie 5, klo 18.30

Koreografia: Kaari Martin

Musiikki: Roni Martin, Jukka Orma

Lisätietoja: www.helsinkifestival.fi,

www.kolumbus.fi/compania.kaari.martin

vk 33–34

Kati Vyyryläisen tanssikurssit jatko-

ja keskitasolle

Pedro Llamaksen kitarakurssi

Lisätietoja: kativioleta@yahoo.es

Espanja:

18.6.–4.7.

Festival Internacional de Música y Danza de Granada

23.6. Farruquito: Alma vieja

26.6. Paco de Lucía: Cositas buenas

29.6. Estrella Morente: Pastora 1922,

Un recuerdo a La Niña de los Peines

Trasnoches de flamenco:

18.6. Nacho Blanco, tanssi

19.6. Emilio Maya, kitara

21.6. Chanquete, laulu

26.6. Carmen Grilo, laulu

3.7. José Valencia, laulu

Lisätietoja: www.granadafestival.org

Tomatito: Sonanta Suite

25.6. Almería

6.8. Benalmádena, Málaga

Lisätietoja: www.tomatito.com

Compañía de Farruquito: Alma vieja

25.6. Teatro Municipal, Valverde del Camino, Huelva

21.7. Ronda

23.–26.9. Pariisi, Ranska

Forum Barcelona 2004

30.6. Flamenco Sinfónico: mm.

Miguel Poveda, Ginesa Ortega,

Chicuelo, Israel Galván.

3.8. Enrique Morente: El pequeño

Helsingin Flamencoyhdistyksen
omat internet-sivut löytyvät osoitteesta

www.flamenco.fi

Käy tutustumassa!
Sivuilla paljon ajankohtaista tietoa.

Sivuja hoitaa Riku Lumiaro.
riku.lumiaro@fimr.fi

reloj
23.–24.8. Ginesa Ortega
1.–5.9. Las corraleras de Lebrija
6.–7.9. Duquende
Lisätietoja: www.barcelona2004.org

5.–16.7.

Festival Internacional de Córdoba Guitarra

Ohjelmassa mm.
5.7. Tomatito & Orquesta de Córdoba:
Sonanta Suite
7.7. Javier Latorre y Compañía de
Danza: Triana. En nombre de la rosa
9.7. Raimundo Amador
10.7. Paco de Lucía: Cositas buenas
12.–13.7. Antonio Canales, Lola
Greco, Diego Llori: Carmen, Carmela
Kursit:
Flamencokitara 5.–13.7.
opettajina Manolo Sanlúcar, José
Antonio Rodríguez, Manolo Franco,
Paco Serrano
Flamencotanssi sekä tanssin
säestäminen kitaristeille 5.–9.7.
Javier Latorre ja Ricardo Rivera
Flamencotanssi (bata de colan ja
huivin käyttö, caña) 12.–16.7.
Inmaculada Aguilar
Flamencolaulun tekniikka 12.–15.7.
Calixto Sánchez
Lisätietoja: www.guitarracordoba.com

Ballet Flamenco Sara Baras - Mariana Pineda:

10.–11.7. Ateena, Kreikka
28.7. Teatro del Liceu, Barcelona
30.7. Plaza de la Quintana, Santiago
de Compostela
2., 4., 6.–12.9. Sevilla
19.–20.10. Teatro Cervantes, Málaga
Sueños flamencos:
1.–29.8. Teatro Lope de Vega, Madrid
Lisätietoja: www.sarabaras.com

5.–15.8.

XLIV Festival de Cante de las Minas de la Unión

La Unión (Murcian provinssi)

5.8. Viime vuoden voittajien konsertti:
Fuensanta la Moneta, tanssi; Rubito
Hijo, laulu; Antonio Rey, kitara
6.8. Pansequito, Aurora Vargas,
Farruquito
7.8. Rafael de Carmen, Vicente
Amigo
8.8. Capullo de Jerez, Carmen

Linares, El Güito, Lebrijano, El
Cabrero
9.8. Julián Estrada, Sara Baras
10.8. Enrique Morente, Minericos
11.–14.8. Laulu-, tanssi- ja
kitarakilpailut
Lisätietoja: www.cantedelasminas.org

Flamenco Activo:

26.8. Macarena de Jerez y su grupo
10.9. El capullo de Jerez, Niño Jero
31.10. Mariana Cornejo, Pascual de
Lorca
26.11. Laura Vital, Eduardo Rebollar,
Rubito de Pará, Fernando Rodriguez
26.12. Zambomba jerezana con "sabor
Jerez" de Fernando Moreno
Hospital de Santiago, Ubeda (Jaén)

14.9.–10.10.

XII Bienal de Flamenco de Sevilla

Lisätietoja: www.bienal-flamenco.org
Lue lisää Noticias-sivuilta

Ciclo "Latina Flamenco":

14.10. Carmen Linares
22.10. Mari Paz Lucena
5.11. El Güito
Auditorio Latinarte, Madrid

Kurssit:

5.–16.7.

Len Burdán en Flamenco – I Curso

Internacional de Arte Flamenco
Jerez de la Frontera
Tanssikurssit: Manuela Carpio
(perustaso, keskitaso), Andrés Peña
(edistyneet)
Laulukurssi: Ezequiel Benitez
Kitarakurssi: Pascual de Lorca
Lisätietoja: www.freewebs.com/burdan_flamenco/

Tanssikursseja Jerezissä:

Duende Lenguas -koululla:
2.–7.8. Belén Maya (keskitaso,
edistyneet)

9.–14.8. Javier Latorre (keskitaso,
edistyneet)
16.–21.8. Israel Galván (keskitaso,
edistyneet)
26.7.–21.8. Chiqui de Jerez
(keskitaso, bulerias)
Lisätietoja: www.duendelenguas.com
Centro de Baile Jerez -koululla:
26.–31.7. Manuel Reyes (keskitaso,
edistyneet)
26.–31.7. ja 2.–7.8. Mercedes Ruiz
(perustaso, keskitaso, edistyneet)
9.–14.8. Rafaela Carrasco (keskitaso,
edistyneet)
23.–28.8. Eva La Yerbabuena
(keskitaso, edistyneet)
23.–28.8. Soraya Clavijo (bulerias)
Lisätietoja:
www.academiadebailejerez.com

Pohjoismaat:

Mayte Martín ja Belén Maya
esiintyvät Kööpenhaminan
kansainvälisellä teatterifestivaalilla
12.–14.8. MusikTeatret Albertslund,
Kööpenhamina
tulossa myös Belén Mayan
tanssikurssit
Lisätietoja: www.elduende.dk

Oikaisu

Viime Letrassa virheellisesti
kirjoitimme **Calle Suomivaarasta** vaikka
kyse oli tietenkin **Calle Suomivuoresta**.
Tarkoitus ei ollut vähätellä, kyse oli
puhtaasti huolimattomuudesta. Toimitus
pahoittelee sekaannusta.

Cabeza de Vaca

Euroviisuista

Ennen kesälaitumille karkaamista sarvipääanne tahtoo kommentoida paria asiaa. Ensinnäkin, meitä kaikkia koskettaneet häpeälliset Euroviisut. Miksi ihmeessä Vacan suosikkipoju **Jari Sillanpää** hytyi hyvin alkaneen startin jälkeen? Hevonen karkasi laukkaan loppusuoralla ja varmaksi pedattu voitto karkasi taas käsistä. Kaikki näytti niin hyvältä, kunnes Jarin piti mennä vaihtamaan elegantti valkoinen puku jokapojan farkkuihin. Häpeä Jari! Joko puku tai nahkapuku, ei mitään välivaihtoehtoja. Katsokaapa vaikka voittajatiimiä. Ukraina pisti kaiken peliin, kasakat voimisteli tiukoissa nahkashortseissa lihakset öljyntyinä kuin **Arnoldilla** "Conan Barbaarissa", niin että **Piia Tiiliäkin** olisi alkanut meno hengästyttämään, ja voitto tuli kotiin. Eikä ihme, sellaisen meiningin mukana oli mukava jumpata kotikatsomossakin. Hyvä **Rustlana**, se oli flamenco a se! Biisistä en tosin enää muista mitään. Ensi vuonna Cabeza de Vaca on Ukrainan kisoissa paikan päällä, kenties Rustlanan taustatanssijana. Entäpä sitten Espanjan edustaja **Ramón** biisillään "Para llenarme de tí"? Flamenco parhaimmillaan, kuten Suomen tiedotusvälineissä asian-tuntevasti kerrottiin. Ehdottaisin Letran toimitukselle pikaisesti tuon huomiotta jääneen suuruuden haastattelemista. Samaan juttuun voisi ympätä Rustlanankin. Paljon kuvia tietenkin.

Mutta ei tullut voittoa Espanjallekaan. Syy oli tietenkin taas pukeutumisessa. Ehdottaisin spanieleille että pistäkääpä vanha eurovisiokonkari **Remedios Amaya** (vuodelta 1983, muistat-tehan?) kehiin. Remelle tiukat nahkabyysat päälle, reilusti kajalia ja kimalletta naamaan ja biisiksi kiihkeä tempainen bulerias teknobiitillä maustettuna. Taus-talle kaikista hikiisimmän näköiset *gitano*t soittamaan tukka öljyntyä ja eteen pyörrähtelemään testosteronilla ja pulvereilla doupattu nuori kiimainen kolli ilman paitaa, niin voittoa ei voi välttää. Samaa kaavaa voisi meidän Jarikin kokeilla revanssin muodossa ensi vuonna. Jari talveksi **Kaari Martinin** tehovalmennukseen, etualalle kuumat kissat bikineissä hyörimään ja flamencodiscoa taustalle. Kielenkin voisi vaihtaa kerralla vaihtaa seksik-käämpään espanjaan. *Amore, amore, amore... Soy gitano de Lapponia. La luna es mi alma y tango es mi música. En verano tenemos sol todos los noches, Finlandia y mundo.* Jarissa on kyllä ainesta **Ricky Martiniksi** tai **Enrique Iglesiakseksi**. Ellei peräti **Julio Iglesiakseksi**. Seksi, seksi, seksihän se on mikä kuitenkin puree. Myönnetään tosiasiat ja jätetään musiikilliset vouhotukset muille.

Ja se toinen asia mikä mulko-silmäänne on huolestuttanut, on tämä hallituksen nykytilanne. Jo toista kertaa

peräkkäin hallituksen puheenjohtaja lisääntyy kesken kauden! Enkä nyt tarkoita Suomen eduskunnan vaan Helsingin Flamencoyhdistyksen. Eikä vain puheenjohtaja, vaan nyt epidemia on levinnyt jo muihinkin hallituksen jäseniin. Ja toinen puoli menee naimisiin. Joo, tosi ihanaa hei ja onnea vaan kaikille kovasti, mutta flamenco-elämäämme ajatellen kehitys on huolestuttava. Samaan aikaan kun elämme vaikeita aikoja ja festareita perutaan Tamperetta myöten (kuinka käy Helsingin festivaalien??), niin hallituksen kokouksissa suunnitellaan uusia häitä ja vaihdetaan vauvan-ruokareseptejä! Missä ovat kosteat baari-illat jatkoineen ja hikiset kuutamouinnit espanjalaisten flamencojen kanssa? Ei missään, kun on vaan perheasiat mielessä! Cabeza de Vaca vaatiikin ehdottomasti erityisen bilelautakunnan perustamista. Itse voisin toimia puheenjohtajana, nuorempien hiehojen hoitaessa bileitten organisoimisen. "Pitkä kuuma kesä jona aion elää sen!"
MULÉ!

Top5-palstalla pureudumme letralaisten kuuntelutottumuksiin ja listaamme viimeaikojen suosikkiviisikon. Viime kerralla **Samuli "töölöntomatito" Työrinoja** ripittäytyi arabimusiikin kannattajaksi. Nyt **Samuli "Al Farka"** on jo paennut CIA:ta Granadan vuorenkoloihin, matkalla etsimään flamencon syntysäveltä jostain Alhambran katakombeista. Tällä kertaa **Kaari "peppieikujöröjukka" Martin** listaa omat suosikkinsa. Näyttää mielenkiintoiselta. **Alatalon Mikko** Kaarin suuri innoittaja?! Jondo!

1. Saarikoski-projektin biisit
2. Jöröjukka-projektin biisit
3. Cámaronin levyt kaikki, erityisesti Calle Real
4. JB:s people eli James Brownin tuottamia kappaleita omalle yhtyeelleen
5. Paco de Lucían Live in America

plussana Juice Leskisen Panomies-biisin Mikko Alatalon laulamattomat falsettiosuudet – suosittelen erityisesti ennen seuraavia vaaleja

HALUAACO YSTÄVÄSIKIN LIITTYÄ HELSINGIN FLAMENCO- YHDISTYKSEEN?

Vuotuisen jäsenmaksunsa maksanut saa neljästi vuodessa ilmestyvän Letran ja 10—30 % alennuksen kaikista yhdistyksen järjestämistä tapahtumista. Vuosimaksu on 21 e, kerran maksettava liittymismaksu 10 e.

Jäseneksi liittyminen: Maksa 31 e yhdistyksen tilille Nordea 206518-21707. Ilmoita nimesi, osoitteesi ja puhelinnumerosi tai sähköpostiosoitteesi viestikohdassa. Liittytyäsi Sinulle lähetetään noin kahden viikon sisällä jäsenkortti sekä kuluvan vuoden jo ilmestyneet Letrat. Muistathan laittaa osoitteesi, muuten emme voi lähettää lehteä.

Lisätietoja:

taloudenhoitaja Anne Lamberg-Laitinen,
p. 040 521 2763, työ 020 483 5911,
anne.lamberg@welho.com

PEÑAN SALIN VUOKRAUS

Helsingin Flamencoyhdistyksen salia voi vuokrata opetus- ja harjoituskäyttöön kuka tahansa. Salin osoite on Pohjoisesplanadi 2.

Hinnat:	Opetuskäyttöön	Harjoituskäyttöön
Jäsenille:	Pieni sali 7 e/h Iso sali 12 e/h	Pieni sali 4 e/h Iso sali 7 e/h
Muille:	Pieni sali 9 e/h Iso sali 14 e/h	Pieni sali 6 e/h Iso sali 9 e/h

Tiedustelut ja salivaraukset:

Auli Kaartinen, p. (09) 351 4781, 050 305 7392

1. Merkitse varauskirjaan selvästi
 - koko nimesi
 - kellonaika
 - onko varaus harjoitus- vai opetuskäyttöön
2. Merkitse yhteystietosi (nimi, puh.nro) kirjan takana olevaan listaan.
3. Peruutukset on tehtävä viimeistään 2 vrk ennen varattua aikaa, muutoin niistä peritään maksu. Soita / laita tekstiviesti peruutuksesta Auli Kaartiselle. Auli hoitaa peruutuksen merkitsemisen varauskirjaan. Omatoimisesti peruutuksia ei saa merkitä.

Tienda -Myydään-

Myy VHS-kasetin "Paco de Lucía:
Concierto de Aranjuez" hintaan 4,95 e.
Tommi, puh. 050 323 8280

Seuraavan lehden deadline

on **15.8.** **!**

Helsingin Flamencoyhdistys ry - HALLITUS vuonna 2004

Kirsi Niittyinperä
puheenjohtaja

Hanna Apunen
I varapuheenjohtaja

Auli Kaartinen
II varapuheenjohtaja
salivaraukset

Maija Kansanaho
sihteeri

Anne Lamberg-Laitinen
jäsenrekisterin ja
taloudenhoitaja

Mervi Neste
jäsen

Sonja Vottonen
jäsen, peñaemäntä

Hiomotie 18 A 5, 00380 Helsinki,
p. 040 716 3134 (yhd. puhelin), 040 83 44 928,
kirsi.niittyinpera@tuotos.fi
p. 041 431 7130, hanna@octante.com

Karviaistie 6 A 12, 00700 Helsinki,
p. 050 305 7392, (09) 351 4781, työ (09) 5840 4551,
auli.kaartinen@btj.fi (työ), solea@jippii.fi (koti)
p. 050 530 5164, maija.kansanaho@hus.fi

Urkupillintie 7 H 78, 00420 Helsinki,
p. 040 521 2763, työ 020 483 5911,
anne.lamberg@metso.com (työ)
anne.lamberg@welho.com (koti)

044 501 2515
mervi.neste@sci.fi
041 516 2677
sonja.vottonen@helsinki.fi

Varajäsenet:

Tove Djupsjöbacka
Letra

Aura Ettala
050 401 6144,
aura.ettala@helsinki.fi

Arja Haapakorpi
tiedotus
050 539 6711,
arja.haapakorpi@kolumbus.fi

Helsingin Flamencoyhdistys ry
– Peña Flamenca de Helsinki
Pohjoisesplanadi 2, 00130 Helsinki
p. 040 716 3134, www.flamenco.fi

* . A D 2 3 *

por Milonga

“Quien no ha visto Andalucía”

José Prada

*Ocho capitales tiene
la región de Andalucía,
ocho águilas imperiales
sostienen la tierra mía.*

*Si Jaén tiene la fama
de campos olivareros,
Córdoba vive orgulloso
Por ser cuna de toreros.*

*Cádiz, reina salinera
Novia bonita del mar
Que con Huelva la choquera
Nadie puede igualar.*

*Granada mora y cristiana
Por la que un rey un día lloró
Que con sus cuevas gitanas
Es digna de admiración.*

*Almería es una perla
que se ha saltado del mar
porque Málaga la bella
la llamó una madrugada*

*Vente conmigo a Sevilla
Y así podrás contemplar
Al Cachorro en su capilla
Y a una feria sin igual.*

*Bendita esta tierra mía
gritaré sin descansar,
quien no ha visto Andalucía
todavía no ha visto nada.*

*Kahdeksan pääkaupunkia
on Andalusiassa
kahdeksan keisarillista kotkaa
minun maassani.*

*Jos Jaén on kuuluisa
oliiviviljelyksistään
on Córdoba ylpeä
häikästelijöiden kehto.*

*Cádiz, merellinen kuningatar,
meren kaunis morsian
jota kukaan ei voi sekoittaa
hämmästyttävään Huelvaan.*

*Maurien ja kristittyjen Granada
jonka vuoksi itki kerran kuningas
joka mustalaisten luolineen
on ihailun arvoinen*

*Almería on helmi
joka on tullut merestä
koska kaunis Málaga
kutsui eräänä aamuna.*

*Tule kanssani Sevillaan
jotta voisit nähdä
Cachorron* kappelissaan
sekä ferian vailla vertaa.*

*Siunattu tämä maa
huudan väsymättä
joka ei ole nähnyt Andalusiaa
ei ole nähnyt mitään*

*El Cachorro = Santísimo Cristo de la
Expiración, eräs Kristusta esittävistä
“patsaista” Sevillassa